

Alternative Audit
Ορκωτοί Ελεγκτές

Alternative Audit
Λ. Ηρακλείου 388, Τ.Κ.: 14122
Ν. Ηράκλειο Αττικής
Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ.: 203

ΕΚΘΕΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ

«Παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ειδικού ελέγχου για τη
χρονική περίοδο 01-09-2019 έως 31-12-2024
στο Δήμο Λέρου»

Παραδοτέο

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΗ

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2025

Προς: Δήμαρχο Λέρου

Αθήνα, 01 Σεπτεμβρίου 2025

**Θέμα: Παροχή ανεξαρτήτων υπηρεσιών ειδικού ελέγχου για τη χρονική περίοδο
01-09-2019 έως 31-12-2024 στο Δήμο Λέρου**

Αξιότιμοι Κύριοι/ες

Διενεργήσαμε τις κατωτέρω αναφερόμενες διαδικασίες που συμφωνήσαμε βάσει της σύμβασης
– ΚΗΜΔΗΣ: 25SYMV016672940 αναφορικά με τη παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ειδικού
ελέγχου για τη χρονική περίοδο από 01-09-2019 έως 31-12-2024 στο Δήμο Λέρου.

Η εργασία αυτή, σύμφωνα με την παραπάνω εντολή, αφορά ανάθεση εκτέλεσης
προσυμφωνημένων ελεγκτικών διαδικασιών συναφών με χρηματοοικονομική πληροφόρηση
σύμφωνα με το ελεγκτικό Διεθνές Πρότυπο Συναφών Υπηρεσιών 4400.

Πριν από οποιαδήποτε δημοσίευσή της στον τύπο ή σε άλλα έντυπα, ή κοινοποίησή της προς
άλλους τρίτους, για οποιοδήποτε άλλο σκοπό, θα πρέπει να εξασφαλίσετε την έγγραφη
συναίνεση της εταιρείας μας.

Με εκτίμηση,

Θεοφανόπουλος Διονύσιος

Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

A.M. ΣΟΕΛ: 68321

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

A. ΓΕΝΙΚΑ.....	Σελίδα 4
B. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	Σελίδα 5
Γ. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ	Σελίδα 6
Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	Σελίδα 54

A. ΓΕΝΙΚΑ

Η εργασία μας ξεκίνησε την 16^η Απριλίου 2025 και ολοκληρώθηκε την 01^η Σεπτεμβρίου του 2025. Οι πηγές των πληροφοριών μας που αναφέρονται σε όλη την έκθεσή μας και που μας έχουν ικανοποιήσει, στο μέτρο του δυνατού, είναι συνεπείς με τις άλλες πληροφορίες που είχαμε στη διάθεσή μας κατά τη διάρκεια της εργασίας μας.

Ελεγκτικό Πρότυπο που εφαρμόστηκε

Ο έλεγχος των Ορκωτών Ελεγκτών διενεργείται με βάση συγκεκριμένα θεσμοθετημένα «πρότυπα» (Ν.3693/2008). Η συγκεκριμένη εργασία καλύπτεται από το ελεγκτικό Διεθνές Πρότυπο Συναφών Υπηρεσιών 4400.

Κατά την εργασία μας εφαρμόστηκαν οι ελεγκτικές διαδικασίες που, κατά την κρίση μας, θεωρήθηκαν κατάλληλες για τον σκοπό και την ολοκλήρωση του έργου τούτου, εφαρμόζοντας τις αρχές και τους κανόνες που ακολουθεί το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών και σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Συναφών Υπηρεσιών 4400, που αφορά «ανاثέσεις εκτέλεσης προσυμφωνημένων διαδικασιών συναφών με χρηματοοικονομική πληροφόρηση».

Με δεδομένο ότι η διενεργηθείσα εργασία δεν αποτελεί τακτικό έλεγχο ισολογισμού ή επισκόπηση σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα ή τα Διεθνή Πρότυπα Ανάθεσης Εργασιών Επισκόπησης, θεωρούμε τα οικονομικά στοιχεία αξιόπιστα και βασίζουμε την εκτίμηση μας βάσει των πραγματικών δηλωθέντων στοιχείων.

Ανεξαρτησία

Η εταιρεία μας Alternative Audit M. IKE και τα πρόσωπα που διενήργησαν την εν λόγω έκθεση, είναι ανεξάρτητοι απέναντι στο Δήμο Λέρου, με βάση τις προϋποθέσεις της ανεξαρτησίας που προβλέπονται από τον Κώδικα Δεοντολογίας της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών (IFAC), ο οποίος έχει ενταχθεί στο νομοθετικό πλαίσιο της χώρας μας.

B. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

- Στις 23-04-2025 αποστείλαμε σχετική επιστολή στο Δήμο Λέρου με τα απαραίτητα στοιχεία για τη διενέργεια του εν λόγω ελέγχου.

Πιο συγκεκριμένα, τα δεδομένα όπου στηρίχθηκε ο έλεγχός μας είναι τα εξής:

1. Αποφάσεις ορισμού οργάνων διοίκησης για τα έτη 2019 - 2024. (α. Δημοτικό Συμβούλιο, β. Οικονομική Επιτροπή, γ. Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, δ. Εκτελεστική Επιτροπή, ε. Δήμαρχος/Αντιδήμαρχοι.
2. Αποφάσεις ορισμού/τοποθέτησης α) Δημοτικού Ταμία και αναπληρωτή β) Προϊσταμένου Οικονομικών Υπηρεσιών (Διευθυντής) και προϊσταμένων των τμημάτων της ίδιας διεύθυνσης, που καλύπτουν τα έτη 2019 - 2024.
3. Πορίσματα ελέγχων από άλλα ελεγκτικά όργανα για τα έτη 2019 έως 2024, εφόσον υπάρχουν (σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, αυτό να δηλωθεί ρητά αρμοδίως).
4. Λίστα Χρηματικών Ενταλμάτων που έχουν εκδοθεί με Εντολή Διατάκτη (Εντέλλεσθε) για την περίοδο 01-09-2019 έως 31-12-2024 (σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, αυτό να δηλωθεί ρητά αρμοδίως).
5. Πίνακας δικαστικών αποφάσεων για την περίοδο 01-09-2019 έως 31-12-2024 με αιτιολόγηση, ποσό και τελικό αποτέλεσμα αυτών.
6. Αναλυτική κατάσταση ενταλμάτων πληρωμής που εξοφλήθηκαν για την περίοδο 01-09-2019 έως 31-12-2024, πλην όσων αφορούν δαπάνες, συγχρηματοδοτούμενων από την Ε.Ε. προγραμμάτων ή του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, με τα στοιχεία αριθμό εντάλματος, ημερομηνία έκδοσης, ΚΑΕ, προμηθευτή, ποσό εντάλματος, ημερομηνία εξόφλησης, ποσό εξόφλησης.
7. Αναλυτική κατάσταση με όλες τις ανατεθείσες/κατακυρωθείσες/συναφθείσες συμβάσεις προμηθειών κάθε φύσεως αγαθών, υπηρεσιών, μελετών και έργων με στοιχεία: ημερομηνία κατακύρωσης/σύναψης, είδος δαπάνης, διαγωνιστική διαδικασία, Ανάδοχο Προμηθευτή και ποσό, από 01-09-2019 έως 31-12-2024, πλην αυτών που αφορούν σε συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε. προγραμμάτων ή το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Γ. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος που πραγματοποιήσαμε στο Δήμο Λέρου, αφορά το χρονικό διάστημα από 01-09-2019 έως 31-12-2024.

Πιο συγκεκριμένα, διαπίστωσε τα κάτωθι:

Στο πλαίσιο του ελέγχου μας ζητήσαμε και λάβαμε εξακόσιες ενενήντα επτά (697) συμβάσεις – δαπάνες που σύναψε ο Δήμος Λέρου κατά το χρονικό διάστημα 01-09-2019 έως 31-12-2024. Από το σύνολο των συμβάσεων αυτών, προκύπτουν ευρήματα στις τριάντα τέσσερις (34) συμβάσεις, με κριτήρια:

- την σημαντικότητα ως προς την αξία τους,
- την σχετική σημαντικότητα τους εντός της κατηγορίας δαπάνης,
- την επανάληψη ανάθεσης σε ίδιους αναδόχους και
- την χρονική και οικονομική τροποποίηση πέραν του αρχικού συμβατικού χρόνου και οικονομικού αντικειμένου της σύμβασης.

Για τις εν λόγω συμβάσεις διενεργήθηκε έλεγχος με βάση τις αρχές (άρθρο 33 του Ν.4270/2014):

- οικονομικότητας, σύμφωνα με την οποία τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση του σκοπού της σύμβασης, πρέπει να διατίθενται έγκαιρα, στην ενδεδειγμένη ποιότητα και ποσότητα και στην καλύτερη τιμή με την χρήση των αναγκαίων μόνο πόρων,
- αποδοτικότητας, σύμφωνα με την οποία οφείλεται η τήρηση της βέλτιστης δυνατής σχέσης μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και των επιτυγχανόμενων αποτελεσμάτων και
- αποτελεσματικότητας, σύμφωνα με την οποία ελέγχεται η επίτευξη των συγκεκριμένων αντικειμενικών στόχων και των αποτελεσμάτων που έχουν εκ των προτέρων οριστεί.

1^ο Μέρος – Συμβάσεις – Δαπάνες

Ζητήσαμε και λάβαμε εξακόσιες ενενήντα επτά (697) συμβάσεις – δαπάνες που σύναψε ο Δήμος Λέρου κατά το χρονικό διάστημα 01-09-2019 έως 31-12-2024. Ελέγξαμε τις διακόσιες δώδεκα (212) συμβάσεις του Δήμου Λέρου και προκύπτουν ευρήματα στις τριάντα τέσσερις (34) συμβάσεις.

Α/Α	ΣΥΜΒΑΣΗ - ΚΗΜΔΗΣ	ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
1	19SYMV005259974	2019
2	19SYMV004794111	2019
3	19SYMV005973221	2019
4	19SYMV005683888	2019
5	20SYMV006574498	2020
6	20SYMV007918179	2020
7	20SYMV006919607	2020
8	20SYMV007497007	2020
9	20SYMV006383753	2020
10	20SYMV007613409	2020
11	20SYMV006523134	2020
12	20SYMV006931799	2020
13	20SYMV007350198	2020
14	21SYMV008511091	2021
15	21SYMV009263424	2021
16	21SYMV009565152	2021
17	21SYMV009807599	2021
18	21SYMV008028061	2021
19	21SYMV009478885	2021
20	21SYMV008695990	2021

Α/Α	ΣΥΜΒΑΣΗ - ΚΗΜΔΗΣ	ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
21	21SYMV008858298	2021
22	21SYMV008674561	2021
23	21SYMV009290353	2021
24	21SYMV008331064	2021
25	22SYMV010746716	2022
26	22SYMV010511538	2022
27	22SYMV010606148	2022
28	23SYMV013107099	2023
29	23SYMV013230738	2023
30	23SYMV012371296	2023
31	23SYMV012370973	2023
32	23SYMV013442701	2023
33	23SYMV013566284	2023
34	23SYMV013901173	2023
35	23SYMV012950073	2023

Πιο συγκεκριμένα:

1. Για την κάλυψη πάγιων και επαναλαμβανόμενων αναγκών του Δήμου Λέρου, δεν ακολουθήθηκαν οι προβλεπόμενες λόγω ποσού, διαδικασίες ανοικτών διαγωνιστικών διαδικασιών, αλλά γίνεται επιμερισμός της ετήσιας συνολικής ποσότητας, σε επιμέρους τμήματα με σκοπό την απευθείας ανάθεσή τους, με βάση το ύψος της δαπάνης. Αναλυτικότερα διαπιστώθηκαν κατατμήσεις όμοιων ή ομοειδών αγαθών/υπηρεσιών/προμηθειών σε περισσότερες μικρότερες ποσότητες ή μερικότερες όμοιες ή ομοειδείς κατηγορίες και στη συνέχεια η απευθείας ανάθεση. Με βάση το ύψος της δαπάνης, προκύπτει η κατάτμηση της συνολικής ποσότητας, με την οποία επιχειρείται η αποφυγή τηρήσεως της οριζόμενης από αυτές διαδικασίας της διενέργειας ενιαίου τακτικού δημοσίου ή αντίστοιχα διεθνούς διαγωνισμού (βλ. ενδεικτικά ΕλΣυν VI Κλιμ. Πράξεις 12, 25 και 246/2009, 173/2010 και 391/2010, 62/2012). Επομένως, η κατάτμηση είναι παράνομη ακριβώς γιατί σκοπεύει στη μη τήρηση του νομοθετικού πλαισίου, ιδίως δε των διατυπώσεων δημοσιότητας, που αρμόζει για το σύνολο του συμβατικού

αντικειμένου και θα τηρείτο εφόσον δεν λάμβανε χώρα η κατάτμηση (βλ. ΑΕΠΠ 209/2017, 31/2019). Πιο συγκεκριμένα, με βάση τον ανωτέρω πίνακα (περίπτωση 4, 6, 7, 15, 17 και 19 έως 22, 28, 29) προκύπτει κατάτμηση δαπανών της τάξεως των 274.128,38 ευρώ.

Ανάλυση περιπτώσεων κατατμήσεων με βάση των ανωτέρω πίνακα.

i) Περίπτωση επέκτασης Λιμένα Λακκίου

A. ΚΡΙΝΟΜΕΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ο Δήμος Λέρου προέβη στην υπογραφή των εξής συμβάσεων:

A) του με αριθ. πρωτ. 7574/03-11-2021 Συμφωνητικού Εργασίας με τίτλο: «ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΦΥΣΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΤΑ ΛΙΜΕΝΑ ΛΑΚΚΙΟΥ Ν.ΛΕΡΟΥ» (συνολικού ποσού 34.386,34€ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.17%), με το οποίο ορίζεται το αντικείμενο της συναφθείσας σύμβασης ως εξής «.....Με την παρούσα εργασία θα εξετασθεί η καταλληλότητα του εδάφους για τη θεμελίωση λιμενικού έργου, Επέκτασης Κεντρικού Προβλήτα Λιμένα Λακκίου Λέρου που προβλέπεται και σχεδιάζεται να κατασκευαστεί στον Λιμένα Λακκίου. Οι εργασίες θα αφορούν στα εξής:

A. Την εκτέλεση Γεωτεχνικής έρευνας και μελέτης με την πραγματοποίηση μίας (1) θαλάσσιας και μίας (1) χερσαίας γεώτρησης επί του υφιστάμενου μόλου, με σκοπό τη λήψη στοιχείων του υπεδάφους στο χώρο κατασκευής του έργου, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για την εκπόνηση της οριστικής του μελέτης. Οι δειγματοληπτικές γεωτρήσεις θα λάβουν τη σήμανση Γ1 και Γ2. Η Γ1 η οποία θα εκτελεστεί επί του υφιστάμενου μόλου θα φθάσει σε βάθος 15,00μ. και η Γ2 η οποία θα εκτελεστεί στον θαλάσσιο και θα φθάσει σε βάθος 15,00μ από την επιφάνεια του θαλάσσιου πυθμένα. Οι δειγματοληπτικές γεωτρήσεις θα είναι συνεχούς δειγματοληψίας με τη χρήση περιστροφικού γεωτρύπανου, δυνάμενου να διεισδύσει εντός πάσης φύσεως εδάφους μέχρι του προβλεπόμενου βάθους, εξοπλισμένο με όλα τα αναγκαία εργαλεία και εφόδια για την εκτέλεση και σωλήνωση των γεωτρήσεων, καθώς και για την εκτέλεση της προβλεπόμενης δειγματοληψίας και των προβλεπόμενων στο πρόγραμμα επί τόπου γεωτεχνικών δοκιμών. Επίσης, στο πλαίσιο της ανωτέρω εργασίας, θα γίνουν εργαστηριακές δοκιμές (εδαφομηχανικές – βραχομηχανικές) στα δείγματα των γεωτρήσεων. Βάσει των εργαστηριακών δοκιμών και των στοιχείων που θα προκύψουν από τις επί τόπου εργασίες, θα προσδιοριστούν: - Η στρωματογραφία του εδάφους, δηλαδή το βάθος και το πάχος κάθε διακεκριμένης εδαφικής στρώσης που διερευνήθηκε από τις γεωτρήσεις. - Η στάθμη του υδροφόρου ορίζοντα. - Ο καθορισμός των ιδιοτήτων των επί μέρους στρωμάτων και η εκτίμηση των γεωτεχνικών παραμέτρων σχεδιασμού του έργου. - Οι φυσικές και μηχανικές ιδιότητες των επί μέρους στρωμάτων. - Ο τρόπος θεμελίωσης, έλεγχος της φέρουσας ικανότητας, των αναμενόμενων καθιζήσεων, η επιτρεπόμενη τάση και ο μοναδιαίος δείκτης εδάφους. - Στοιχεία σεισμικότητας του εδάφους (κατηγορία εδάφους κατά ΕΑΚ).

Β. την Έκθεση κοινής Γεωλογικής-Γεωτεχνικής Αξιολόγησης, τις πληροφορίες – επισημάνσεις για τον εντοπισμό τυχόν ρηγμάτων, καθώς και προτάσεις για τρόπους αντιμετώπισης τυχόν προβλημάτων και προτάσεις θεμελίωσης των έργων. Σύνταξη Τεχνικογεωλογικής Έκθεσης η οποία θα περιλαμβάνει ενδεικτικά τις παρακάτω ενότητες: εισαγωγή, γεωλογικές συνθήκες ευρύτερης περιοχής έργου (γεωμορφολογία, γεωλογία, τεκτονική, σεισμικότητα, υδρογεωλογία), τεχνικογεωλογική αξιολόγηση ερευνητικών γεωτρήσεων, τεχνικογεωλογικά χαρακτηριστικά γεωλογικών σχηματισμών (ανομοιομορφία, ευκολία στην αποσάθρωση, διαπερατότητα, εκτίμηση συνθηκών ευστάθειας των πρανών, εκσκαψιμότητα, καταλληλότητα υλικών κλπ), χαρακτηριστικά βραχώμαζας, τεχνικογεωλογικές συνθήκες κατά μήκος του έργου, σύγκριση των διαφορετικών λύσεων με τεχνικογεωλογικά κριτήρια, δάνεια υλικά – λατομεία, συμπεράσματα – προτάσεις.

Οι πληροφορίες που θα ληφθούν από τις εργασίες Α και Β στην ύπαιθρο καθώς και τα αποτελέσματα των εργαστηριακών αναλύσεων και των μετρήσεων, θα περιγραφούν και θα αναλυθούν σε Τεχνική Έκθεση, που θα παραδοθεί στο Δήμο Λέρου στο τέλος της εργασίας, σε έντυπη και σε ηλεκτρονική επεξεργάσιμη μορφή.....».

Β) της με αριθ. πρωτ. 4785/18-07-2023 Σύμβασης με τίτλο: Ανάθεση της υπηρεσίας με τίτλο: «παροχή υπηρεσιών που αφορά στις εργασίες συμβούλου για παροχή Υπηρεσιών Συμβούλου στα πλαίσια της εκπόνησης της ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΤΑ ΛΙΜΕΝΑ ΛΑΚΚΙΟΥ ΛΕΡΟΥ», (συνολικού ποσού 27.196,18 € συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.24%) το αντικείμενο της οποίας ορίζεται στο Άρθρο 1ο: «.....Το αντικείμενο της παρούσας σύμβασης είναι η παροχή Υπηρεσιών Συμβούλου στα πλαίσια της εκπόνησης της ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΤΑ ΛΙΜΕΝΑ ΛΑΚΚΙΟΥ ΛΕΡΟΥ. Στόχος είναι η παροχή υπηρεσίας εξειδικευμένου συμβούλου για τον έλεγχο τήρησης Περιβαλλοντικών δεσμεύσεων στη μελέτη λιμενικών έργων για την επέκταση του κεντρικού προβλήτα λιμένα Λακκίου. Ειδικότερα, ο Σύμβουλος θα συμβάλει στην εναρμόνιση των έργων που θα προβλέπονται στη μελέτη λιμενικών έργων για την επέκταση του κεντρικού προβλήτα λιμένα Λακκίου και στη διαφύλαξη του ιδιαίτερου χαρακτήρα του λιμένα Λακκίου.

Εν κατακλείδι, οι παρεχόμενες υπηρεσίες για την τον έλεγχο τήρησης Περιβαλλοντικών δεσμεύσεων στη μελέτη λιμενικών έργων για την επέκταση του κεντρικού προβλήτα λιμένα Λακκίου, θα αφορούν στα εξής: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 1 Στο παραδοτέο 1 περιλαμβάνονται τα ακόλουθα : Υπόδειξη των θέσεων ανόρυξης ερευνητικών γεωτρήσεων για την διαπίστωση του υποβάθρου. ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 2 Στο παραδοτέο 2 περιλαμβάνονται τα ακόλουθα : Περιβαλλοντικοί Όροι που θα πρέπει να τηρηθούν κατά την μελέτη των λιμενικών έργων. Έλεγχος μελέτης λιμενικών έργων.....»

Γ) της με αριθ. πρωτ. 5202/08-08-2023 Σύμβασης με τίτλο Ανάθεση της μελέτης με τίτλο: «ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΤΑ ΛΙΜΕΝΑ ΛΑΚΚΙΟΥ ΛΕΡΟΥ», (συνολικού ποσού 36.456,00 € συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.24%) το αντικείμενο της οποίας ορίζεται στο άρθρο 1ο «....Το αντικείμενο της

παρούσας σύμβασης είναι η παροχή υπηρεσίας εξειδικευμένου μελετητή για την μελέτη λιμενικών έργων για την επέκταση του κεντρικού προβλήτα λιμένα Λακκίου. Ειδικότερα, ο μελετητής θα υποβοηθήσει τις Υπηρεσίες του Δήμου στην μελέτη λιμενικών έργων, στην οποία θα χρησιμοποιηθούν τα στοιχεία της γεωτεχνικής και γεωλογικής μελέτης. Εν κατακλείδι, οι παρεχόμενες υπηρεσίες για την μελέτη λιμενικών έργων για την επέκταση του κεντρικού προβλήτα λιμένα Λακκίου, θα αφορούν στα εξής:

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 1 Στο παραδοτέο 1 περιλαμβάνονται τα ακόλουθα : Αξιολόγηση γεωτεχνικής και γεωλογικής μελέτης. Οριζοντιογραφία έργων επέκτασης.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 2 Διάγραμμα εικαφών επιχώσεων. Κάτοψη μόλων - κρηπιδωμάτων επέκτασης. Κάτοψη ανωδομών, διαμόρφωση χερσαίου χώρου. Μηκοτομές και τυπικές διατομές μόλων και κρηπιδωμάτων. Σχέδιο λεπτομερειών Προμετρητικές διατομές εκβάθυνσης λιμενολεκιάνης. Εξαρτήματα ανωδομών – διάταξη δεσμών Τεχνική έκθεση Τεύχη Δημοπράτησης...».

B. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κατά τα οριζόμενα στις ανωτέρω αναφερόμενες διατάξεις, αλλά και στην προπαρατεθείσα νομολογία, κατάτμηση υφίσταται όταν αφενός οι συμβάσεις αφορούν σε όμοια ή ομοειδή αγαθά και αφετέρου όταν το ποσό που έχει δεσμευτεί στο ελάχιστο οικονομικό έτος ξεπερνά τις 30.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α..

Εν προκειμένω, από την επισκόπηση των προσκομιζόμενων στοιχείων, το αντικείμενο των υπό κρίση συμβάσεων είναι όμοιο και θεωρείται ομοειδές κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αντιλήψεις των συναλλαγών, διότι και οι τρεις (3) συμβάσεις αφορούν σε εργασίες, με τις οποίες θα εξεταζόταν η καταλληλότητα του εδάφους για τη θεμελίωση του λιμενικού έργου Επέκτασης του Κεντρικού Προβλήτα Λιμένα Λακκίου Λέρου.

Πρόκειται για ομοειδείς συμβάσεις, καθώς παρουσιάζουν σαφή αντικειμενική συνάφεια, εξυπηρετούν κοινό σκοπό και εντάσσονται στο πλαίσιο της ίδιας αναπτυξιακής παρέμβασης, ήτοι της επέκτασης του Κεντρικού Προβλήτα του Λιμένα Λακκίου. Το αντικείμενό τους σχετίζεται άμεσα με την ερευνητική, τεχνική, περιβαλλοντική και μελετητική υποστήριξη του λιμενικού έργου, ενώ παρουσιάζει τεχνική και χρονική συνέχεια, γεγονός που καταδεικνύει τη λειτουργική τους ενοποίηση.

Συγκεκριμένα:

- Η με αριθ. πρωτ. 7574/03-11-2021 σύμβαση αφορά την εκτέλεση γεωτεχνικών και γεωφυσικών εργασιών στο πλαίσιο διερεύνησης της καταλληλότητας του εδάφους για τη θεμελίωση του εν λόγω λιμενικού έργου.
- Η με αριθ. πρωτ. 4785/18-07-2023 σύμβαση αφορά την παροχή υπηρεσιών συμβούλου, προκειμένου να παρασχεθεί τεχνική υποστήριξη στη μελέτη του έργου, με έμφαση στην τήρηση των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων και στην εναρμόνιση του έργου με το φυσικό και πολεοδομικό περιβάλλον.
- Η με αριθ. πρωτ. 5202/08-08-2023 σύμβαση αφορά την ίδια τη μελέτη των

λιμενικών έργων για την επέκταση του προβλήτα, με αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της γεωτεχνικής έρευνας και ενσωμάτωση των στοιχείων του περιβαλλοντικού και τεχνικού ελέγχου.

Και οι τρεις συμβάσεις έχουν ως κοινό σημείο αναφοράς το ίδιο έργο υποδομής, ενώ η αλληλουχία τους (γεωτεχνική διερεύνηση → περιβαλλοντικός έλεγχος → εκπόνηση μελέτης) τεκμηριώνει την ενιαία σκοπιμότητα και τεχνική εξάρτηση μεταξύ τους.

Εκ των ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι αφορούν στην εξυπηρέτηση του ίδιου λειτουργικού και οικονομικού σκοπού, συνυφαίνονται οργανικά μεταξύ τους και η χωριστή ανάθεση των εν λόγω συμβάσεων δεν δικαιολογείται από αντικειμενικά κριτήρια τεχνικής και οικονομικής φύσης, καθώς αφορούν στις ίδιες ανάγκες και αποβλέπουν στην εκπλήρωση του ίδιου σκοπού.

Ως εκ τούτου, στοιχειοθετείτε η ομοειδής και αλληλένδετη φύση των συμβάσεων με αποτέλεσμα οι εν λόγω δαπάνες να είναι μη νόμιμες, συνολικού ποσού της τάξεως των 98.038,52 ευρώ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.

ii) Αποκατάσταση Δημοτικής Αγοράς Λακκίου

A. ΚΡΙΝΟΜΕΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ο Δήμος Λέρου προέβη στην υπογραφή των εξής συμβάσεων:

A) Της με αρ. πρωτ. 6017/10-10-2019 Σύμβασης με τίτλο: «Υπηρεσίες Τεχνικού Συμβούλου για την υλοποίηση της πράξης με τίτλο «Αποκατάσταση, Επαναχρησιμοποίηση και ανάδειξη κτιρίου Υπαίθριας Αγοράς Λέρου»,» συνολικού ποσού 24.490,00 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α 24%), το αντικείμενο της οποίας ορίζεται ως εξής «...Ο πρώτος των συμβαλλόμενων αναθέτει στο δεύτερο «Υπηρεσίες Τεχνικού Συμβούλου για την υλοποίηση της πράξης με τίτλο «Αποκατάσταση, Επαναχρησιμοποίηση και ανάδειξη κτιρίου Υπαίθριας Αγοράς Λέρου». Στόχος της συγκεκριμένης υπηρεσίας είναι η διασφάλιση της απρόσκοπτης εκτέλεσης του υποέργου σύμφωνα με το περιεχόμενο της πράξης. Ειδικότερα, ο Τεχνικός Σύμβουλος θα συμβάλει στην ορθή εκτέλεση του υποέργου 2: «Εργασίες αποκατάστασης και επανάχρησης κτιρίου Υπαίθριας Αγοράς Λέρου», παρακολουθώντας την πρόοδο του συνολικού επενδυτικού σχεδίου, ελέγχοντας την πορεία εργασιών, προτείνοντας λύσεις, συμβάλλοντας ενεργά στην εύρυθμη υλοποίηση των εργολαβιών, καθώς επίσης και συντάσσοντας τις απαιτούμενες εκθέσεις για τον πρόβλεψη διορθωτικών ενεργειών σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος χρηματοδότησης και των απαιτήσεων του πιστοποιητικού ενεργειακής απόδοσης. Επίσης, θα είναι υπεύθυνος για την υποστήριξη του ΟΤΑ σε θέματα ερευνών αγορών για την επιλογή υλικών και εξοπλισμού σύμφωνα με τις προδιαγραφές και την ενεργειακή στοχοθεσία του έργου, καθώς επίσης και για την παροχή υπηρεσίας οργάνωσης, διοίκησης και διαχείρισης. Εκτός όμως από την υποστήριξη που θα παρέχει κατά την διάρκεια της υλοποίησης της εργολαβίας, θα

παρέχει και υπηρεσίες μετά την ολοκλήρωση των επεμβάσεων.

Ειδικότερα, θα ελέγξει την πιστή εφαρμογή της μελέτης ενεργειακής απόδοσης κατά την ανακατασκευή του κτιρίου, διασταυρώνοντας π.χ. τις ποσότητες των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν και τις ιδιότητές τους σε σχέση με αυτά που προέβλεπε η μελέτη. Εν κατακλείδι, οι παρεχόμενες υπηρεσίες του ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ θα αφορούν τα εξής:

- Εκπόνηση οριστικών τεχνικών μελετών και μελετών εφαρμογής ΚΑΙ υποστήριξη στην έκδοση των απαιτούμενων αδειών, πιστοποιητικών ή απαλλακτικών αποφάσεων:
- Εκπόνηση μελετών εφαρμογής σύνταξη Προϋπολογισμού και Χρονοδιαγράμματος του Έργου με επαρκή αιτιολόγηση και με πρόβλεψη αποκλίσεων που είναι αποδεκτές κατά τα κοινά συναλλακτικά ήθη.
- Συντονισμός Δημοπράτησης Έργου:
- Μέριμνα για ορθή υλοποίηση θεμάτων που άπτονται της διαχείρισης της Εργολαβικής Σύμβασης, και έγκαιρη προειδοποίηση για κάθε τυχόν απόκλιση από τα συμβατικά οριζόμενα και εισήγηση για την άμεση λήψη μέτρων προς άρση των αποκλίσεων και συμμόρφωση του Αναδόχου, στην κατεύθυνση της προσήκουσας υλοποίησης του έργου, προς διασφάλιση των συμφερόντων του δήμου.
- Επίβλεψη Κατασκευής:
- Θα παρέχει τις απαιτούμενες υπηρεσίες για τον συντονισμό και τον έλεγχο των εργασιών του Αναδόχου σε σχέση με το κόστος, τον χρόνο και την ποιότητα κατασκευής σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Δήμου Λέρου και εν γένει θα επιβλέπει για λογαριασμό του την προσήκουσα και ακριβόχρονη εκτέλεση της εργολαβικής σύμβασης. Στα πλαίσια αυτά, ο τεχνικός Σύμβουλος θα υποβάλλει εγγράφως στον δήμο Λέρου μηνιαίες αναφορές για την πορεία του έργου και οποτεδήποτε αναφορές για έκτακτα γεγονότα και εισηγήσεις για την επίλυση θεμάτων σχετικών με την πορεία του έργου.
- Θα οργανώνει και θα συγκροτεί συσκέψεις πριν την εκκίνηση και κατά τη διάρκεια της κατασκευής των εργασιών, για τη διευθέτηση θεμάτων συντονισμού, τον καθορισμό διαφόρων ενεργειών σε σχέση με την πρόοδο των εργασιών, την επίλυση διαφόρων προβλημάτων και τον έλεγχο του χρονοδιαγράμματος.
- Θα ενημερώνει τον Εργοδότη και θα προτείνει την έγκριση τροποποιήσεων του χρονοδιαγράμματος των εργασιών σε σχέση με τις επικρατούσες συνθήκες του Έργου, όταν οι τροποποιήσεις αυτές καθίστανται αναγκαίες από την φύση των εργασιών.
- Θα παρακολουθεί την εκπλήρωση των απαιτήσεων του δήμου καθώς και την πιστή εφαρμογή των όρων της σχετικής εργολαβικής σύμβασης. Θα ενημερώνει τον δήμο άμεσα, σε περιπτώσεις που αντιλαμβάνεται ότι καταστρατηγούνται ή ότι υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις καταστρατήγησης των όρων της εργολαβικής σύμβασης και προτείνει τη λήψη των καταλλήλων και αναγκαίων μέτρων.
- Θα παραλαμβάνει από τον Ανάδοχο και θα ελέγχει όλα τα κατασκευαστικά σχέδια (construction shop drawings), τις προδιαγραφές και τα δείγματα των υλικών, καθώς και άλλες πληροφορίες και συγκρίνει αυτά με τις αντίστοιχες προδιαγραφές της εργολαβικής σύμβασης.
- Θα παρακολουθεί την υλοποίηση της εκτέλεσης των διαφόρων εργασιών εντός του χρονικού προγραμματισμού τους, ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή ροή του χρονοδιαγράμματος και υποβάλλει προτάσεις στον Εργοδότη για τις αναγκαίες τροποποιήσεις που πιθανόν να απαιτηθούν στο αναλυτικό χρονοδιάγραμμα κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των εργασιών, ώστε να ληφθούν έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα για την ολοκλήρωση των εργασιών εντός του χρονοδιαγράμματος υλοποίησής των.
- Θα παρέχει προφορικές και γραπτές συμβουλές και προτάσεις για όλα γενικώς τα θέματα που αναφύονται κατά τη

διάρκεια της υλοποίησης όλων των διαφόρων συμβάσεων, που έχουν σχέση με την εκτέλεση του Έργου. • Θα συντονίζει και θα παρέχει βοήθεια στον δήμο για τη διευθέτηση οικονομικών αιτημάτων του Αναδόχου για υπερ-συμβατικές και εξω συμβατικές εργασίες (variation orders) καθώς και των όποιων λοιπών αιτημάτων (claims) του Γενικού Εργολάβου, που είναι πιθανόν να προκύψουν στην εκτέλεση των εργασιών. • Θα καταρτίζει το διάγραμμα χρηματικών ροών του Έργου σε απόλυτο συσχετισμό με το χρονοδιάγραμμα, που προβλέπεται στο σύμφωνο αποδοχής των όρων ένταξης. Ο Τεχνικός-Ενεργειακός Σύμβουλος υποχρεούται να προβλέπει στην εργολαβική σύμβαση, ότι η καταβολή του εργολαβικού ανταλλάγματος, γίνεται αποκλειστικά με βάση εγκεκριμένες από τον Τεχνικό-Ενεργειακό Σύμβουλο πιστοποιήσεις, στο πλαίσιο του συμφώνου αποδοχής των όρων ένταξης στο επιχειρησιακό πρόγραμμα. • Θα συνεργάζεται με τις επιτροπές παραλαβής του έργου (προσωρινής/οριστικής) για λογαριασμό του Δήμου και κατόπιν σχετικής έγκρισης αυτού, θα καταγράφει τις ατέλειες και ελλείψεις και θα συντονίζει τα συνεργεία του Αναδόχου για την άρση αυτών και εν γένει θα επιβλέπει και θα επιμελείται της τήρησης της συμβατικής διαδικασίας παραλαβής του συνόλου των εργασιών του έργου. • Θα προβαίνει στις απαιτούμενες ενεργειακές επιθεωρήσεις των κτιριακών εγκαταστάσεων του Εργοδότη μέσω πιστοποιημένων ενεργειακών επιθεωρητών....»,

Β) Της με αριθ. πρωτ. 8603/23-12-2020 Σύμβασης με τίτλο: «Υπηρεσίες συμβούλου για τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό της αποκατάστασης και επανάχρησης της πρώην Αγοράς στο Λακκί Λέρου», συνολικού ποσού 24.759,82 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α 24%), το αντικείμενο της οποίας αφορά: «.....1. ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 1 (ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΦΑΚΕΛΟΥ ΓΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ) • Εργασία αρχιτεκτονικής αποτύπωσης και παθολογίας. Ειδικότερα ο σύμβουλος θα παράσχει εξειδικευμένες υπηρεσίες που αφορούν την πλήρη αποτύπωση και τεκμηρίωση με αιτιολογική έκθεση της υφιστάμενης κατάστασης του κτηρίου και επισήμανση της υφιστάμενης παθολογίας του η οποία θα αποτελέσει και οδηγό για το στάδιο της αρχιτεκτονικής πρότασης αποκατάστασης και επανάχρησης. • Εργασία αρχιτεκτονικού σχεδιασμού της πρότασης αποκατάστασης. Ειδικότερα ο σύμβουλος θα παράσχει εξειδικευμένες υπηρεσίες που αφορούν την δημιουργία δισδιάστατων και τρισδιάστατων σχεδίων της πρότασης αποκατάστασης του κτηρίου και του περιβάλλοντος χώρου καθώς και αιτιολογική έκθεση με την περιγραφή των χώρων και των υλικών. Οι παραπάνω εργασίες συνοδεύονται με την προετοιμασία του φακέλου των αρχιτεκτονικών σχεδίων τα οποία απαιτούνται για την παρουσίαση και έγκριση της μελέτης από τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες, συμβούλια και αρχιτεκτονικές επιτροπές (Εφορία Νεοτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δωδεκανήσου, Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής). ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 2 (ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΕΛΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΓΙΑ ΑΔΕΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ) • Εργασία σύνταξης διαγράμματος δόμησης. Ειδικότερα ο σύμβουλος θα παράσχει εξειδικευμένες υπηρεσίες που αφορούν την ολοκληρωμένη παρουσίαση των κατόψεων, όψεων, τομών με υπολογισμούς των μετρικών δεδομένων του κτηρίου, σε επιφάνειες, όγκο, δόμηση και κάλυψη. • Εργασία σύνταξης αρχιτεκτονικών σχεδίων κατόψεων, όψεων και τομών σε κλίμακα μελέτης εφαρμογής. Ειδικότερα ο σύμβουλος θα παράσχει εξειδικευμένες υπηρεσίες που αφορούν την ολοκληρωμένη παρουσίαση των κατόψεων,

όψεων, τομών για την υποβολή του φακέλου στην Υπηρεσία Δόμησης. Οι παραπάνω εργασίες αφορούν την προετοιμασία του φακέλου των αρχιτεκτονικών σχεδίων σε επίπεδο μελέτης εφαρμογής τα οποία απαιτούνται για την υποβολή του στο ηλεκτρονικό σύστημα e-adeies.gr με σκοπό την έγκριση και την άδεια δόμησης....»,

Γ) Της με αριθ. πρωτ. 3674/01-06-2021 Σύμβασης Παροχής Υπηρεσίας με τίτλο: «Εργασίες συμβούλου για τον μουσειολογικό και μουσειογραφικό σχεδιασμό της Δημοτικής Αγοράς στο Λακί Λέρου» συνολικού ποσού 24.759,82 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α 24%), το αντικείμενο της οποίας και τα παραδοτέα ορίζονται στο Άρθρο 1ο και Άρθρο 2ο της εν λόγω σύμβασης αντίστοιχα: «.....Αντικείμενο του παρόντος είναι η παροχή Υπηρεσιών ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ για το υποέργο 2: Εργασίες αποκατάστασης και επανάχρησης κτιρίου Υπαίθριας Αγοράς Λέρου της ενταγμένης πράξης με τίτλο "ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΥΠΑΙΘΡΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΛΕΡΟΥ"». Στόχος της συγκεκριμένης υπηρεσίας είναι η διασφάλιση της απρόσκοπτης ωρίμανσης του υποέργου σύμφωνα με το περιεχόμενο της πράξης. Ειδικότερα, ο Σύμβουλος θα συμβάλει στον ορθό μουσειολογικό και μουσειογραφικό σχεδιασμό του υποέργου 2, παρέχοντας εξειδικευμένες υπηρεσίες, μουσειογραφικής αποτύπωσης του υφισταμένου αρχειακού υλικού για την πλήρη τεκμηρίωση και την σύνδεση της νέας χρήσης του κτιρίου με το ιστορικό και πολιτιστικό υπόβαθρο του τόπου και τον σχεδιασμό της μουσειογραφικής πρότασης η οποία θα αποτελέσει τον κατευθυντήριο οδηγό προτείνοντας λύσεις, και συμβάλλοντας ενεργά στην εύρυθμη υλοποίηση της εργολαβίας, καθώς επίσης και συντάσσοντας τα απαιτούμενα δισδιάστατα και τρισδιάστατα σχέδια της μουσειολογικής και μουσειογραφικής πρότασης για την παρουσίαση του έργου στις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες προς έγκριση σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος χρηματοδότησης. Άρθρο 2 -ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ Οι παρεχόμενες υπηρεσίες του ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ θα αφορούν τα εξής: 1. ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 1 ● Εργασία μουσειολογικής ανάλυσης και τεκμηρίωσης.

Ειδικότερα ο σύμβουλος θα παράσχει εξειδικευμένες υπηρεσίες που αφορούν την σύνταξη πλήρους τεύχους μουσειολογικής μελέτης που θα περιλαμβάνει, γενική περιγραφή το γενικό στόχο της έκθεσης, τους επιμέρους στόχους, τον αφηγηματικό άξονα της έκθεσης, εκθετικές ενότητες και υποενότητες, τα κείμενα της έκθεσης (σε τρία επίπεδα πληροφoρίας: τίτλος, επεξηγηματική παράγραφος και trivía), την περιγραφή των αντικειμένων και προθηκών της έκθεσης ανά ενότητες και τον προσδιορισμό των εποπτικών και ψηφιακών μέσων η οποία θα αποτελέσει και οδηγό για το στάδιο της μουσειολογικής πρότασης. 2. ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 2 ● Εργασία σχεδιασμού της μουσειογραφικής πρότασης. Ειδικότερα ο σύμβουλος θα παράσχει εξειδικευμένες υπηρεσίες που αφορούν την δημιουργία αρχιτεκτονικών σχεδίων της μουσειογραφικής πρότασης της έκθεσης με την περιγραφή των χώρων, των εποπτικών μέσων και των υλικών ανά ενότητα η οποία θα αποτελέσει και οδηγό για το στάδιο της μουσειογραφικής πρότασης.

Οι παραπάνω εργασίες συνοδεύονται με την προετοιμασία του φακέλου των αρχιτεκτονικών σχεδίων τα οποία απαιτούνται για την παρουσίαση και έγκριση της μελέτης από τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες, συμβούλια και αρχιτεκτονικές επιτροπές....»,

Δ) Της με αριθ. πρωτ. 4246/17-06-2021 Σύμβασης Παροχής Υπηρεσίας με τίτλο: «Υπηρεσίες τεχνικού συμβούλου για έκδοση οικοδομικής άδειας και πυρασφάλειας στο πλαίσιο αποκατάστασης και επανάχρησης του κτηρίου της υπαίθριας Αγοράς Λέρου» συνολικού ποσού 12.391,94 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α 24%),, το αντικείμενο της οποίας ορίζεται ως εξής στο Άρθρο 10 της Σύμβασης «.....Αντικείμενο του παρόντος είναι η υλοποίηση εργασιών με τίτλο : ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΕΚΔΟΣΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΥΡΑΣΦΑΛΕΙΑΣ για το υπόεργο 2: Εργασίες αποκατάστασης και επανάχρησης κτηρίου Υπαίθριας Αγοράς Λέρου της ενταγμένης πράξης με τίτλο "ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΥΠΑΙΘΡΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΛΕΡΟΥ"». Στόχος της συγκεκριμένης υπηρεσίας είναι η διασφάλιση της απρόσκοπτης ωρίμανσης του υποέργου σύμφωνα με το περιεχόμενο της πράξης. Ειδικότερα, ο Σύμβουλος θα συμβάλει στον ορθό σχεδιασμό της πυρασφάλειας και της πυροπροστασίας του κτηρίου καθώς και στην διεκπεραίωση των διαδικασιών για την έκδοση της οικοδομικής άδειας του υποέργου 2, παρέχοντας εξειδικευμένες υπηρεσίες, οι οποίες θα αποτελέσουν τον κατευθυντήριο οδηγό προτείνοντας λύσεις, και συμβάλλοντας ενεργά στην εύρυθμη υλοποίηση της εργολαβίας, καθώς επίσης και συντάσσοντας τα απαιτούμενα σχέδια της πρότασης πυρασφάλειας και διευθετώντας την διεκπεραίωση των απαραίτητων ενεργειών για την παρουσίαση του έργου στις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες προς έγκριση σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος χρηματοδότησης για την έκδοση της οικοδομικής άδειας.

Εν κατακλείδι, οι παρεχόμενες υπηρεσίες του ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΕΚΔΟΣΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑ ΚΑΙ ΠΥΡΑΣΦΑΛΕΙΑΣ θα αφορούν τα εξής: 1. Παραδοτέο 1: Εργασία Τοπογραφικού διαγράμματος (εργασία συμβούλου για την αποτύπωση του οικοδομικού τετραγώνου και του υφιστάμενου κτηρίου με συντεταγμένες ΕΓΣΑ 87, όρους δόμησης και ένταξη του κτηρίου στο ρυμοτομικό σχέδιο για την έκδοση οικοδομικής άδειας) 2. Παραδοτέο 2: Εργασία μηχανολογικής πρότασης (εργασία συμβούλου για την εξασφάλιση της πυρασφάλειας και πυροπροστασίας του κτηρίου σε συγχρονισμό με την αρχιτεκτονική πρόταση αποκατάστασης για την έκδοση οικοδομικής άδειας). 3. Παραδοτέο 3: Εργασία ηλεκτρονικής υποβολής σχεδίων και εγγράφων στο σύστημα αδειών. (Εργασία συντονισμού των ομάδων εργασίας για την υποβολή των σχεδίων και των απαραίτητων εγγράφων με την τεχνική Υπηρεσία του Δήμου για την έκδοση άδειας δόμησης).....»,

Ε) Της με αριθ. πρωτ. 3811/25-06-2020 Σύμβασης με τίτλο: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ ΠΕΝΤΑΟΡΟΦΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΑΓΟΡΑΣ ΣΕ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΜΕ ΠΩΛΗΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΚΑΦΕΤΕΡΙΑ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ», συνολικού ποσού 24.096,43 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α 24%), το αντικείμενο της οποίας έγκειται σε: «...Εργαστηριακές Εργασίες ελέγχου

κονιαμάτων – λιθοδομών του έργου με τίτλο: «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟΥ ΠΕΝΤΑΟΡΟΦΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΑΓΟΡΑΣ ΣΕ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΜΕ ΠΩΛΗΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΚΑΦΕΤΕΡΙΑ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ...». και

ΣΤ) Της με αριθ. πρωτ. 3566/27-05-2021 Σύμβασης Παροχής Υπηρεσίας με τίτλο: «Εργασίες συμβούλου για τον σχεδιασμό του φωτισμού και της φύτευσης της Δημοτικής Αγοράς στο Λακκί Λέρου», συνολικού ποσού 24.765,85 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α 24%), το αντικείμενο και τα παραδοτέα της οποίας ορίζονται στο Άρθρο 1 και Άρθρο 2 αντίστοιχα ως εξής: «.....Αντικείμενο του παρόντος είναι η υλοποίηση εργασιών ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΦΥΤΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ για το υπόεργο 2: Εργασίες αποκατάστασης και επανάχρησης κτιρίου Υπαίθριας Αγοράς Λέρου της ενταγμένης πράξης με τίτλο "ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΥΠΑΙΘΡΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΛΕΡΟΥ".

Ο Σύμβουλος θα συμβάλει στον ορθό σχεδιασμό του φωτισμού και του τοπίου του υποέργου 2, παρέχοντας εξειδικευμένες υπηρεσίες, αφενός για την πλήρη ανάδειξη των εξωτερικών όψεων του κτηρίου μέσω σύγχρονων φωτιστικών τεχνικών, του εσωτερικού φωτισμού της νέας πρότασης στο εσωτερικό κέλυφος του κτηρίου αναδεικνύοντας συγκεκριμένους χώρους καθώς και του φωτισμού του περιβάλλοντος χώρου συμπεριλαμβάνοντας τους υπαίθριους χώρους, της πλατείας, του αίθριου και του περιμετρικού πεζοδρομίου του κτηρίου – οικοδομικού τετράγωνου. Αφετέρου ο Σύμβουλος θα παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες για την διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου του κτηρίου συμπεριλαμβάνοντας τους υπαίθριους χώρους, της πλατείας, του αίθριου και του περιμετρικού πεζοδρομίου του κτηρίου. Οι παραπάνω διαδικασίες θα ολοκληρωθούν μέσα από την σύνταξη ειδικών τευχών παρουσίασης και δισδιάστατων και τρισδιάστατων σχεδίων απεικόνισης του φωτιστικού εξοπλισμού και της φύτευσης, για την παρουσίαση του έργου στις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες προς έγκριση σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος χρηματοδότησης. Άρθρο 2 -ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ Οι παρεχόμενες υπηρεσίες του ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΦΥΤΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ θα αφορούν τα εξής: ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 1 ● Εργασία σχεδιασμού εσωτερικού και εξωτερικού φωτιστικού εξοπλισμού. Ειδικότερα ο σύμβουλος θα παράσχει εξειδικευμένες υπηρεσίες που αφορούν ο την σύνταξη τευχους περιγραφής του φωτιστικού εξοπλισμού σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές και τις απαιτήσεις του έργου καθώς και ο αρχιτεκτονικά σχέδια φωτισμού με υπόμνημα και περιγραφή του φωτιστικού εξοπλισμού με σκοπό την άρτια εσωτερική και εξωτερική ανάδειξη του ιστορικού μνημείου ανά ενότητα, σύμφωνα με τις νέες χρήσεις. ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 2 ● Εργασία σχεδιασμού της φυτοτεχνικής πρότασης των υπαίθριων χώρων του κτηρίου.

Ειδικότερα ο σύμβουλος θα παράσχει εξειδικευμένες υπηρεσίες που αφορούν ο την σύνταξη τευχους φυτοτεχνικής μελέτης με την περιγραφή κάθε φυτικού είδους, καθώς και ο την δημιουργία αρχιτεκτονικών - τοπικών σχεδίων με υπόμνημα περιγραφής της

κατηγορίας, του είδους και του μεγέθους της φύτευσης με σκοπό την ανάδειξη του ιστορικού μνημείου τόσο ως προς την πλατεία της κεντρικής εισόδου όσο και ως προς την περιοχή του αιθρίου και των υπολοίπων υπαίθριων χώρων. Οι παραπάνω εργασίες συνοδεύονται με την προετοιμασία του φακέλου του τεύχους και των αρχιτεκτονικών σχεδίων τα οποία απαιτούνται για την παρουσίαση και έγκριση της μελέτης από τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες, συμβούλια και αρχιτεκτονικές επιτροπές.....».

B. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κατά τα οριζόμενα στις ανωτέρω αναφερόμενες διατάξεις, αλλά και στην προπαρατεθείσα νομολογία, κατάτμηση υφίσταται όταν αφενός οι συμβάσεις αφορούν σε όμοια ή ομοειδή αγαθά και αφετέρου όταν το ποσό που έχει δεσμευτεί στο εκάστοτε οικονομικό έτος ξεπερνά τις 30.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α..

Εν προκειμένω, από την επισκόπηση των προσκομιζόμενων στοιχείων, το αντικείμενο των υπό κρίση συμβάσεων είναι όμοιο και θεωρείται ομοειδές κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αντιλήψεις των συναλλαγών, διότι και οι έξι (6) συμβάσεις συγκροτούν μεταξύ τους ένα ενιαίο σύνολο από πλευράς τόσο αντικείμενου όσο και λειτουργικής στόχευσης, με αντικείμενο τεχνικές, μελετητικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους τόσο ως προς το αντικείμενο όσο και ως προς τον επιδιωκόμενο λειτουργικό σκοπό.

Συγκεκριμένα, οι συμβάσεις με τίτλους: «Τεχνικός σύμβουλος για την αποκατάσταση της Υπαίθριας Αγοράς Λέρου» (6017/10 10 2019), «Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός της αγοράς Λακκίου» (8603/23 12 2020), «Μουσειολογικός και μουσειογραφικός σχεδιασμός» (3674/01 06 2021), «Σύμβουλος για έκδοση οικοδομικής άδειας και μελέτη πυρασφάλειας» (4246/17 06 2021), «Εργαστηριακός έλεγχος τοιχοποιίας του ιστορικού κτιρίου» (3811/25 06 2020) και «Μελέτη φωτισμού και φύτευσης» (3566/27 05 2021), αναφέρονται όλες στη Δημοτική Αγορά στο Λακκί Λέρου.

Το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών, παρά τις επιμέρους τεχνικές διαφοροποιήσεις, εμπίπτει στην κοινή κατηγορία των μελετών και τεχνικών υπηρεσιών που αποσκοπούν στη σταδιακή ωρίμανση και ολοκλήρωση μιας ενιαίας πράξης: της αποκατάστασης, ανάδειξης και λειτουργικής επαναχρησιμοποίησης της Δημοτικής Αγοράς στο Λακκί Λέρου. Όλες οι παρεχόμενες υπηρεσίες συγκλίνουν στη δημιουργία των αναγκών τεχνικών και θεσμικών προϋποθέσεων για την αποκατάσταση, τη μουσειολογική αξιοποίηση και την πλήρη του ένταξη στον πολιτιστικό ιστό του Δήμου. Η τεχνική υποστήριξη για την αποτύπωση και αποκατάσταση (τεχνικός σύμβουλος), η αρχιτεκτονική προσέγγιση, η μουσειολογική μελέτη, η μελέτη πυρασφάλειας, ο δομικός έλεγχος λιθοδομών και οι αισθητικές επεμβάσεις φωτισμού και πρασίνου, εντάσσονται λειτουργικά σε μία αδιάσπαστη αλυσίδα ενεργειών, οι οποίες είναι αλληλένδετες και συναρθρωμένες γύρω από το ίδιο τελικό αποτέλεσμα.

Οι υπηρεσίες που παρασχέθηκαν δεν ήταν ανεξάρτητες, αλλά εξυπηρετούσαν από κοινού έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό, με τοπική και πολιτισμική στόχευση. Το γεγονός ότι εκτελέστηκαν με ξεχωριστές αναθέσεις δεν αναιρεί τη συνάφεια και τη λειτουργική ενότητα των αντικειμένων τους.

Κατά συνέπεια, προκύπτει με σαφήνεια ότι οι εν λόγω έξι συμβάσεις παρουσιάζουν τόσο ομοειδές αντικείμενο, καθώς υπάρχουν σε συγγενείς κατηγορίες τεχνικών και μελετητικών υπηρεσιών, όσο και ενιαίο λειτουργικό σκοπό, αφού εξυπηρετούν κατά τρόπο οργανικό και συμπληρωματικό την ίδια κεντρική δημόσια επένδυση. Ο κατακερματισμός τους σε επιμέρους αναθέσεις οδηγεί σε καταστρατήγηση των αρχών του ενιαίου προγραμματισμού και της αποφυγής τεχνητής κατάτμησης.

Εκ των ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι αφορούν στην εξυπηρέτηση του ίδιου λειτουργικού και οικονομικού σκοπού, συνυφαίνονται οργανικά μεταξύ τους και η χωριστή ανάθεση των εν λόγω συμβάσεων δεν δικαιολογείται από αντικειμενικά κριτήρια τεχνικής και οικονομικής φύσης, καθώς αφορούν στις ίδιες ανάγκες και αποβλέπουν στην εκπλήρωση του ίδιου σκοπού, ήτοι στην Αποκατάσταση, Επαναχρησιμοποίηση και ανάδειξη του κτιρίου Υπαίθριας Αγοράς Λέρου.

Συνεπώς, οι εξεταζόμενες έξι συμβάσεις δύνανται να θεωρηθούν ως τμήματα ενός συνολικού και ομοειδούς έργου, που εντάσσεται σε κοινό λειτουργικό προσορισμό.

Ως εκ τούτου, στοιχειοθετείτε η ομοειδής και αλληλένδετη φύση των συμβάσεων με αποτέλεσμα οι εν λόγω δαπάνες να είναι μη νόμιμες, συνολικού ποσού της τάξεως των 135.263,86 ευρώ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.

iii) Αποκομιδή Απορριμμάτων

A. ΚΡΙΝΟΜΕΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ο Δήμος Λέρου προέβη στην υπογραφή των εξής συμβάσεων:

A) Της με αρ. πρωτ. 8637/ 22-12-2021 Σύμβασης με τίτλο: «ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΜΟΝΙΜΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ» (συνολικού προϋπολογισμού 26.676,00 συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ) το αντικείμενο της οποίας ορίζεται ως εξής «... εκτέλεση εργασιών αποκομιδής και μεταφοράς απορριμμάτων από τους μόνιμους χώρους συγκέντρωσης στον χώρο εναπόθεσης τους αποκλειστικά και μόνο εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου. Ο ανάδοχος διαθέτει κατάλληλο όχημα ή οχήματα με χειριστή και έναν τουλάχιστον εργάτη – βοηθό που θα απασχολούνται σε σταθερή βάση συμπεριλαμβανομένων Κυριακών και αργιών σε μία τετράωρη βάρδια την ημέρα. Ο καθορισμός των δρομολογίων και οι ώρες και η βελτίωση τους θα γίνεται κατόπιν συνεννόησης και με τον ανάδοχο. Ως ελάχιστη συχνότητα αποκομιδής ορίζεται: συλλογή τρεις φορές την εβδομάδα.

Ο ανάδοχος υποχρεούται: i) να προβαίνει στην περισυλλογή των οικιακού τύπου απορριμμάτων από τους μόνιμους χώρους υποδοχής απορριμμάτων του Δήμου Λέρου (15 μόνιμοι κάδοι, χωρητικότητας 3μ3 περίπου έκαστος), στην άμεση αντικατάσταση των σάκων με νέους που θα προμηθεύεται ο ίδιος, για το σκοπό αυτό και στον περιοδικό καθαρισμό των μόνιμων κάδων. Παράλληλα να καθαρίζει το χώρο περιμετρικά του κάδου από απορρίμματα ή άλλους ρύπους ii) Ο καθαρισμός των κάδων θα γίνεται με απορρυπαντικά- απολυμαντικά (χλωρίνη) από τον εργάτη - βοηθό που απασχολείται κάθε φορά που αδειάζεται ο κάδος. Απολυμαίνεται το καπάκι εσωτερικά και εξωτερικά

και ο χώρος εξωτερικά από τον κάδο. iii) Η απολύμανση των κάδων θα γίνεται μία φορά τον μήνα, με μικροβιοκτόνο – βακτηριοκτόνο φάρμακο. Η διαδικασία καθαρισμού είναι η εξής : ο κάδος αδειάζεται από τα σκουπίδια και αναρροφώνται υγρά υπολείμματα των απορριμμάτων. Το φάρμακο θα διαλύεται με νερό σύμφωνα με τις οδηγίες χρήσεως και ψεκάζεται με πιστόλι εντός του κορμού του κάδου, στο καπάκι και στο μόνιμο σάκο υποδοχής και στη συνέχεια αναρροφώνται τα υγρά που εναπομένουν από τον ψεκασμό (αν χρειαστεί). iv) Οι διαστάσεις και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των σάκων θα δίδονται από την Υπηρεσία στον ανάδοχο για να τις προμηθεύεται έγκαιρα με δική του δαπάνη. Τα συλλεγόμενα απορρίμματα θα μεταφέρονται προς εναπόθεση στον χώρο που θα υποδείξει η Υπηρεσία, όπου θα εναποτίθενται από τον ανάδοχο για λογαριασμό του Δήμου. Οι μόνιμοι κάδοι υποδοχής απορριμμάτων βρίσκονται στις παρακάτω περιοχές: Άλιντα προς Καμάρρα (διασταύρωση πλησίον περιπτέρου),..... Αγία Μαρίνα (πλησίον γραφείο του Παπαγεωργίου), Αγία Μαρίνα (πλησίον οικίας κ. Καμπούρη), Πλάτανος (δημοτικός χώρος στάθμευσης έναντι ναού Μητρόπολης), Πλάτανος (χώρος ταξί),.....Πλάτανος (χώρος στάθμευσης έναντι Μακρή – Γλύνη),..... Λακκί (όπισθεν Κινηματοθεάτρου)....., Λακκί (πλησίον Δημοτικού Σταδίου Ποδοσφαίρου)....., Λακκί (πλησίον Γηροκομείου)Επειδή η εργασία σχετίζεται με την καθαριότητα και την υγεία των κατοίκων, το πλήρωμα υποχρεούται να εκτελεί αυτό όσο δυνατό αριότερα βάσει των όρων της παρούσας και να αποκομίζει τόσα απορρίμματα όσα απαιτείται για να παραμένει η περιοχή του συμβατικού χώρου εργασίας καθαρή.»

Β) Της με αριθ. πρωτ. 6714/27-09-2021 Σύμβασης με τίτλο: «ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΜΕ ΖΩΑ» (συνολικού προϋπολογισμού 14.150,00 € συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ) το αντικείμενο της οποίας αφορά: «Αποκομιδή των απορριμμάτων περιοχών στις οποίες δε μπορεί να προσεγγίσει αυτοκίνητο, διότι πρόκειται για δρομίσκους μικρούς – στενούς ή κλιμακωτούς. Έτσι με εργασία χειρονακτική θα συλλέγονται τα απορρίμματα και θα μεταφέρονται σε σημεία από τα οποία περνούν τα απορριμματοφόρα οχήματα του Δήμου. Τα απορρίμματα θα εναποτίθενται στους μόνιμους κάδους υποδοχής στα σημεία: Πάριονγκι Μακρή Γρύμπιλου στον Πλάτανο και πίσω από τα Δημοτικά σχολεία της Αγ. Μαρίας (κ.Καμπούρη). Συγκεκριμένα ο ανάδοχος θα πρέπει να έχει δύο (2) ζώα τα οποία θα φέρουν πάνω τους δύο κάδους το κάθε ένα, στους οποίους θα εναποτίθενται τα απορρίμματα.

Πιο συγκεκριμένα η εργασία του αναδόχου είναι: Καθαριότητα σε όλο το μήκος των κλιμακωτών δρόμων και των λοιπών δρομίσκων και μονοπατιών, περισυλλογή απορριμμάτων, άχρηστων αντικειμένων και μεταφορά τους στο σημείο που διέρχεται το όχημα αποκομιδής καθώς και άσπρισμα των προαναφερόμενων σημείων για ευπρεπισμό της περιοχής (ο ασβέστης θα χορηγείται από το Δήμο). Επιπλέον οποτεδήποτε κρίνεται απαραίτητο θα γίνεται πλύσιμο των κάδων προκειμένου αυτοί να διατηρούνται καθαροί και να αποτρέπεται η δυσοσμία Επειδή η εργασία σχετίζεται με την καθαριότητα και την υγεία των κατοίκων, ο ανάδοχος υποχρεούται να εκτελεί αυτό όσο το δυνατό τελειότερα βάσει των όρων της παρούσας και να αποκομίζει τόσα απορρίμματα όσα θα χρειαστεί για να παραμένει η περιοχή του συμβατικού χώρου

εργασίας καθαρή».

B. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ενόψει των ανωτέρω αναφερόμενων διατάξεων, αλλά και στην προπαρατεθείσα νομολογία, κατάτμηση υφίσταται όταν αφενός οι συμβάσεις αφορούν σε όμοια ή ομοειδή αγαθά και αφετέρου όταν το ποσό που έχει δεσμευτεί στο εκάστοτε οικονομικό έτος ξεπερνά τις 30.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α..

Εν προκειμένω, από την εξέταση των προσκομιζόμενων στοιχείων, το αντικείμενο των υπό κρίση συμβάσεων είναι όμοιο και θεωρείται ομοειδές κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αντιλήψεις των συναλλαγών, διότι και οι δύο (2) συμβάσεις συγκροτούν μεταξύ τους ένα ενιαίο σύνολο από πλευράς τόσο αντικείμενου όσο και λειτουργικής στόχευσης, με αντικείμενο την αποκομιδή απορριμμάτων, οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους τόσο ως προς το αντικείμενο όσο και ως προς τον επιδιωκόμενο λειτουργικό σκοπό.

Συγκεκριμένα, το αντικείμενο των συμβάσεων με τίτλους: «ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΜΟΝΙΜΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ» (8637/ 22-12-2021) και «ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΜΕ ΖΩΑ» (6714/27-09-2021), παρότι τις επιμέρους τεχνικές διαφοροποιήσεις, εμπίπτει στην κοινή κατηγορία των υπηρεσιών καθαριότητας και αποσκοπούν στην παροχή υπηρεσιών καθαριότητας για την προστασία της υγείας των κατοίκων.

Όλες οι παρεχόμενες υπηρεσίες εντάσσονται λειτουργικά σε μία αδιάσπαστη αλυσίδα ενεργειών, οι οποίες είναι αλληλένδετες και συναρθρωμένες γύρω από το ίδιο τελικό αποτέλεσμα.

Μάλιστα η παροχή υπηρεσιών της υπ'αριθμ.: πρωτ. 8637/ 22-12-2021 Σύμβασης παρουσιάζει χαρακτηριστικά λειτουργικής συνέχειας της 6714/27-09-2021 Σύμβασης. Οι υπηρεσίες που παρασχέθηκαν δεν ήταν ανεξάρτητες, αλλά εξυπηρετούσαν έναν κοινό σκοπό. Το γεγονός ότι εκτελέστηκαν με ξεχωριστές αναθέσεις δεν αναιρεί τη συνάφεια και τη λειτουργική ενότητα των αντικειμένων τους.

Κατά συνέπεια, προκύπτει με σαφήνεια ότι οι εν λόγω δύο συμβάσεις παρουσιάζουν τόσο ομοειδές αντικείμενο, καθώς υπάγονται στην αυτή κατηγορία υπηρεσιών, όσο και ενιαίο λειτουργικό σκοπό, αφού εξυπηρετούν κατά τρόπο οργανικό και συμπληρωματικό την ίδια ανάγκη. Ο κατακερματισμός τους σε επιμέρους αναθέσεις οδηγεί σε καταστρατήγηση των αρχών του ενιαίου προγραμματισμού και της αποφυγής τεχνητής κατάτμησης.

Εκ των ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι αφορούν στην εξυπηρέτηση του ίδιου λειτουργικού και οικονομικού σκοπού, συνυφαίνονται οργανικά μεταξύ τους και η χωριστή ανάθεση των εν λόγω συμβάσεων δεν δικαιολογείται από αντικειμενικά κριτήρια τεχνικής και οικονομικής φύσης, καθώς αφορούν στις ίδιες ανάγκες και αποβλέπουν στην εκπλήρωση του ίδιου σκοπού, ήτοι στην αποκομιδή απορριμμάτων.

Συνεπώς, οι εξεταζόμενες συμβάσεις δύνανται να θεωρηθούν ως τμήματα ενός συνολικού και ομοειδούς έργου, που εντάσσεται σε κοινό λειτουργικό προορισμό.

Ως εκ τούτου, στοιχειοθετείτε η ομοειδής και αλληλένδετη φύση των συμβάσεων με αποτέλεσμα οι εν λόγω δαπάνες να είναι μη νόμιμες, συνολικού ποσού της τάξεως των 40.826,00 ευρώ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.

2^ο Μέρος – Ταμειακός Έλεγχος

Στις 04-06-2025 και ώρα 12:00 μ.μ., έγινε καταμέτρηση των μετρητών του ταμείου του Δήμου Λέρου στις εγκαταστάσεις του Δήμου στη Λέρο, Τ.Κ.:85400 και βρέθηκαν μετρητά (χαρτονομίσματα και κέρματα) ύψους: 707,82 €.

Η καταμέτρηση έγινε από τον Ασκούμενο Οριωτό Ελεγκτή Λογιστή, κ. Μπούκη Παναγιώτη και με την ταυτόχρονη παρουσία του Ταμία του Δήμου κ. Μαχαίρα Ιωάννη. Μετά την καταμέτρηση τα χρήματα επεστράφησαν στην Ταμία, προς φύλαξη στο χρηματοκιβώτιο του Δήμου.

Επιπρόσθετα, μας δόθηκε σχετική κατάσταση με τα υπόλοιπα των τραπεζικών καταθέσεων τα οποία ανέρχονται σε ποσό 2.875.133,75 € στις 01-04-2025.

Τέλος, μας παραδόθηκε ο Ταμειακός Απολογιστικός Πίνακας κατά την 31-05-2025 που τηρεί ο Δήμος Λέρου, με υπόλοιπο της τάξεως των 5.764.303,18 €.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΟΣΟ ΣΕ ΕΥΡΩ
Σύνολο Καταμετρηθέν Ταμείου & Τραπεζικών Καταθέσεων 31/5/2025 (Δημόσιο Λογιστικό)	5.765.044,89 €
+ προμήθειες και POS κινήσεις που έπεσαν τον 06/2025	-596,80 €
Σύνολο Καταμετρηθέν Ταμείου & Τραπεζικών Καταθέσεων 31/5/2025 (Δημόσιο Λογιστικό) (α)	5.764.448,09 €
Σύνολο Καταμετρηθέν Ταμείου & Τραπεζικών Καταθέσεων 04/06/2025(Δημόσιο Λογιστικό)	5.770.601,41 €
+ προμήθειες και έσοδα περιόδου 31/5-04/06/2025	986,03 €
Σύνολο Καταμετρηθέν Ταμείου & Τραπεζικών Καταθέσεων 04/06/2025(Γενική Λογιστική) (β)	5.771.587,44 €
Ταμειακή Διαφορά μεταξύ Καταμετρηθέντος Ταμείου και Τραπεζικών Καταθέσεων (ΓΛ) με υπόλοιπο Ταμειακού Απολογιστικού Πίνακα (ΔΛ) (β-α)	7.139,35 €

Ως εκ τούτου υφίσταται ταμειακή διαφορά της τάξεως των 7.139,35 €. Από την εν λόγω ταμειακή διαφορά το σύνολο του ποσού έχει αιτιολογηθεί εκ μέρους του Ταμία του Δήμου και επιβεβαιωθεί από την ελεγκτική ομάδα και αφορά κινήσεις από POS που πραγματοποιήθηκαν την περίοδο από 31-06-2025 έως και την 04-06-2025.

Επιπρόσθετα, ζητήσαμε από τη Ταμία του Δήμου να θέσει υπόψη του ελέγχου μας, ενυπόγραφα καθημερινά πρωτόκολλα καταμέτρησης και συμφωνίες των υπολοίπων του ταμείου με τα αντίστοιχα υπόλοιπα του απλογραφικού συστήματος για τη χρονική περίοδο 01-09-2019 έως 31-12-2024. Όπως μας δηλώθηκε από τη Ταμία του Δήμου, δεν έχει διενεργηθεί το εν λόγω καθημερινό πρωτόκολλο καταμέτρησης για τη χρονική περίοδο 01-09-2019 έως 31-12-2024. Ο Δήμος θα έπρεπε να διενεργεί καθημερινά καταμετρήσεις, με τη σύνταξη ενυπόγραφου πρωτοκόλλου καταμέτρησης και τη συμφωνία των καταμετρηθέντων με το απλογραφικό σύστημα. Η ανωτέρω διαδικασία αφενός μεν αποτελεί στοιχείο της ορθής λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου αφετέρου

δε είναι πολύ σημαντική για την επιβεβαίωση της ορθής διαχείρισης των χρημάτων του Δήμου. Συνεπώς, στην περίπτωση που από την καταμέτρηση των μετρητών του ταμείου και τη σύγκρισή τους με το απλογραφικό σύστημά του διαπιστώνονται ελλείμματα, αυτά πρέπει να καταχωρούνται άμεσα στα λογιστικά βιβλία του Δήμου.

3ο Μέρος – Λοιπές μη Νόμιμες Δαπάνες και Ενέργειες καθώς & Λοιπά Ευρήματα

1^ο Ευρήμα : Μη Νόμιμες Δαπάνες και Ενέργειες με επιπτώσεις για το Δήμο

Α) «Ενεργειακή Αναβάθμιση – Αυτοματοποίηση Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κοινοχρήστων Χώρων – Εφαρμογές Smart Cities, με Εξοικονόμηση Ενέργειας στο Δήμο Λέρου»

Στον υπό εξέταση διαγωνισμό με τίτλο «Ενεργειακή Αναβάθμιση – Αυτοματοποίηση Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κοινοχρήστων Χώρων – Εφαρμογές Smart Cities, με Εξοικονόμηση Ενέργειας στο Δήμο Λέρου», συνολικής δαπάνης **2.705.905,11 € πλέον ΦΠΑ**, διαπιστώθηκαν σημαντικές αποκλίσεις από τις θεμελιώδεις αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας, όπως αυτές κατοχυρώνονται στην ισχύουσα εθνική και κοινοτική νομοθεσία, ιδίως στο πλαίσιο του Ν.4412/2016. Συγκεκριμένα, αν και ο διαγωνισμός προέβλεπε υποβολή προσφορών εντός της προθεσμίας που όριζε η διακήρυξη, η οποία δημοσιεύθηκε την 14η Αυγούστου 2019, δόθηκε ασφυκτική προθεσμία υποβολής των προσφορών, μόλις μέχρι τις 19 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους. Η επιλογή αυτή φαίνεται να έγινε κατόπιν σκόπιμης σχεδίασης, καθώς συνέβη μέσα στην περίοδο των θερινών διακοπών, χωρίς να τεκμηριώνεται κατεπείγον χαρακτήρας της διαδικασίας. Άλλωστε, τα τεύχη είχαν εγκριθεί ήδη έναν μήνα νωρίτερα, το έργο είχε κριθεί ως αναγκαίο από την προηγούμενη χρονιά και η σύμβαση υπογράφηκε τέσσερις μήνες μετά την έγκριση των δικαιολογητικών κατακύρωσης. Η εσφαλμένη αυτή πρακτική είχε ως συνέπεια την υποβολή μόνον μιας παραδεκτής προσφοράς, αυτής της εταιρείας «Α. Κ. Καλλινικίδης Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας Α.Ε.», γεγονός που αντιβαίνει ευθέως στην αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Επιπλέον, ο έλεγχος κατέδειξε ότι οι άλλες δύο υποβληθείσες προσφορές δεν συμπεριέλαβαν ούτε τα στοιχειώδη δικαιολογητικά, όπως την εγγυητική συμμετοχής και την τεχνική προσφορά, γεγονός που καθιστά τη προσφορά τους, όλως προσχηματική. Παρόλα αυτά, κατά το πρακτικό υπ'αρ. 6714/08-11-2019, αποσφραγίστηκε ο μοναδικός πλήρης φάκελος, ενώ, κατόπιν πρότασης του Δημάρχου, η Οικονομική Επιτροπή προχώρησε στην ανάδειξη προσωρινού αναδόχου, παρόλο που το συγκεκριμένο θέμα απουσίαζε από την ημερήσια διάταξη και χωρίς να υπάρχει επαρκής αιτιολόγηση για την απόφαση αυτή. Η ίδια πλημμέλεια συνέβη και κατά τη φάση έκδοσης της έγκρισης των δικαιολογητικών κατακύρωσης, όπου η διαδικασία ολοκληρώθηκε πλημμελώς και χωρίς επάρκεια τεκμηρίωσης.

Εν συνεχεία, προκύπτει ότι η εταιρεία- ανάδοχος στηρίχθηκε σε δάνεια εμπειρία τρίτου φορέα, χωρίς όμως να διευκρινίζεται σε ποιους τομείς συνίσταται αυτή η εμπειρία, ούτε να έχουν κατατεθεί και για τον τρίτο φορέα τα απαραίτητα δικαιολογητικά στο πλαίσιο του αυτού διαγωνισμού, όπως απαιτείται από το άρθρο 78 του Ν.4412/2016. Η αδιαφάνεια αυτή εγείρει σοβαρές επιφυλάξεις για την νομιμότητα της διαδικασίας και την επάρκεια της ανάδοχης εταιρείας.

Κατά την υπογραφή της σύμβασης, συμφωνήθηκαν όροι, οι οποίοι διαφοροποιούν σημαντικά το περιεχόμενο που είχε συμπεριληφθεί στη διακήρυξη. Συγκεκριμένα, προβλέφθηκε ότι σε περίπτωση που ο Δήμος αδυνατούσε να καταβάλει την όποια συμφωνημένη αμοιβή, ο ανάδοχος θα διέκοπτε την παροχή των υπηρεσιών του και θα δικαιούνταν αποζημίωση ίση με το διαφυγόν κέρδος, κάτι που ακυρώνει την ισορροπία μεταξύ των συμβατικών μερών και μεταθέτει το ρίσκο αποκλειστικά στο Δήμο. Μάλιστα, μετέβαλαν και τον χρόνο απόκρισης του αναδόχου, μεταξύ άλλων μεταβολών, οι οποίες αναλυτικά αναφέρονται στην από 11-07-2024 Εισήγηση του Δημάρχου. Αυτές οι μεταβολές, αν είχαν προβλεφθεί εξαρχής με το αυτό περιεχόμενο, ενδεχομένως να προσέλκυαν και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Επομένως, η εκ των υστέρων μεταβολή των όρων, συνιστά ουσιώδη τροποποίηση, που συνεπάγεται την διακήρυξη νέου διαγωνισμού και όχι απλώς την τροποποίηση του υφιστάμενου σύμφωνα με το άρθρο 132 του Ν. 4412/2016.

Τέθηκε υπόψη μας σειρά παρεκκλίσεων μεταξύ του σχεδίου και της τελικώς υπογραφείσας σύμβασης παροχής υπηρεσιών, που αλλοιώνουν ουσιωδώς τους όρους του διαγωνισμού υπέρ του αναδόχου και εις βάρος του Δήμου. Ακολουθεί ελεγκτική αποτίμηση, με παραπομπές στη νομολογία και τις εφαρμοστέες διατάξεις:

A) Άρθρο 11 «Συντήρηση της Εγκατάστασης» – αδικαιολόγητη τροποποίηση υποχρεώσεων

Διαπιστώθηκε πως η συμβατική προθεσμία αποκατάστασης βλαβών αυξήθηκε από 24 σε 48 ώρες και εισήχθησαν πρόσθετοι όροι (παράθυρο ειδοποιήσεων 09:00–14:00, εκκίνηση χρόνου από την επόμενη εργάσιμη, απαλλαγή ευθύνης μετά τις 14:00), που πρακτικά επιμηκύνουν την αδράνεια σε δυσανάλογο βαθμό (π.χ. βλάβη Παρασκευής μετά τις 14:00 δύναται να μείνει ανεπεξέργαστη επί ≥ 2 ημέρες). Οι ρυθμίσεις αυτές αντιφάσκουν με την ίδια τη διακήρυξη, η οποία ανέδειξε ως κρίσιμη ανάγκη την ταχεία αποκατάσταση λόγω υψηλού «downtime». Η μεταβολή επηρεάζει την ποιότητα της υπηρεσίας, την ασφάλεια και την οικονομικό αντικείμενο της σύμβασης.

Η εν λόγω μεταβολή συνιστά ουσιώδη τροποποίηση όρων εκτέλεσης, ικανή να είχε επηρεάσει κύκλο δυνητικών προσφερόντων (π.χ. οικονομικοί φορείς που απέκλεισαν τη συμμετοχή τους λόγω ανελαστικής 24ωρης απόκρισης). Κατά το άρθρο 132 ν. 4412/2016, οι αλλαγές που μεταβάλλουν τη «συνολική φύση» ή θα προσείλκυαν διαφορετικές προσφορές επιτρέπονται μόνο υπό σπάνιες προϋποθέσεις, άλλως απαιτείται νέα διαδικασία.

B) Άρθρο 5 «Δικαιώματα αναδόχου – Μονομερής καταγγελία» – υπέρμετρη μετακύλιση κινδύνου

Κατά τον έλεγχο διαπιστώθηκε πως αντί της περιορισμένης αποζημίωσης (μόνο ανεξόφλητες οφειλές) που προέβλεπε το σχέδιο, η τελική σύμβαση θεσπίζει ευρύ δικαίωμα του αναδόχου σε **δαπάνες έργου και διαφυγόντα κέρδη** σε περιπτώσεις καταγγελίας λόγω καθυστέρησης πληρωμής ή λόγω κωλύματος στο πρόσωπο του αναδόχου.

Η εν λόγω μεταβολή επηρεάζει καίρια τον **τρόπο υπολογισμού και χρόνο καταβολής αμοιβής/αποζημίωσης**, στοιχείο που το Ελεγκτικό Συνέδριο χαρακτηρίζει **ουσιώδη όρο**. Επομένως εγείρει ζήτημα παράκαμψης του άρθρου 132 ν. 4412/2016. Η νομολογία αναφέρει ότι οι όροι που μεταθέτουν τον επιχειρηματικό κίνδυνο και διευρύνουν τις αποζημιώσεις του αναδόχου μπορούν να καθιστούν τη σύμβαση «ουσιωδώς διαφορετική» από την κατακυρωθείσα.

Γ) Άρθρο 27§5 «Αμοιβή – όροι πληρωμής» – αδικαιολόγητη συντόμευση προθεσμίας

Διαπιστώθηκε κατά τον έλεγχο πως η προθεσμία πληρωμής μειώθηκε από 30 σε 10 ημέρες από την έκδοση τιμολογίου, χωρίς τεκμηρίωση αναγκαιότητας.

Η χρονική μεταβολή των πληρωμών συνιστά μεταβολή ουσιώδους συμβατικού όρου (χρόνος καταβολής), ικανή να επηρεάσει το τίμημα και τη στρατηγική συμμετοχής των προσφερόντων. Τέτοιες μεταβολές επιτρέπονται μόνον εντός των περιορισμών του άρθρου 132 ν. 4412/2016 (π.χ. απρόβλεπτες περιστάσεις χωρίς μεταβολή της φύσης και χωρίς παράκαμψη διαδικασίας).

Δ) Άρθρο 27§7 – αναμόρφωση μηχανισμού escrow/πληρωμών

Ο έλεγχος διαπίστωσε πως το τελικό κείμενο εισάγει νέο λειτουργικό καθεστώς: έκδοση πιστοποιητικού βεβαίωσης εντός **10** ημερών, απευθείας ροή ενχωρημένων ανταποδοτικών τελών ΔΕΗ σε escrow account και σταδιακή απόδοση ποσών στον ανάδοχο, με υποχρέωση συμπλήρωσης από τον Δήμο εντός **τριμήνου** αν το υπόλοιπο δεν επαρκεί. Επιπλέον η μη τήρηση παρέχει δικαίωμα **αναστολής υπηρεσιών ή καταγγελίας**. Η ρύθμιση αυτή αποκλίνει σαφώς από το αρχικό 30ήμερο και από το προγενέστερο καθεστώς αποδέσμευσης.

Από Νομικής πλευράς πρόκειται για συνολική **αναδιάταξη του χρηματοδοτικού μηχανισμού**, που επηρεάζει την ταμειακή ροή, τον κίνδυνο ρευστότητας και το αντιστάθμισμα του αναδόχου. Ο συνδυασμός συντομότερων πιστοποιήσεων, προτεραιοποίησης πληρωμών μέσω escrow account και αυξημένων δικαιωμάτων αναστολής/καταγγελίας υπέρ του αναδόχου αποτελεί, ουσιώδη τροποποίηση της σύμβασης ικανή να επηρεάσει το αποτέλεσμα της ανάθεσης.

Αποτελέσματα – Επιπτώσεις στον Δήμο

- 1. Μείωση υποχρεώσεων αναδόχου – αύξηση επιβαρύνσεων Δήμου.** Οι νέοι όροι επιμηκύνουν πραγματικό χρόνο απόκρισης και παρέχουν στον ανάδοχο προνομιακή αποζημίωση (συμπεριλαμβανομένων **διαφυγόντων κερδών**) σε σενάρια καταγγελίας, ενώ παρέχουν ισχυρά μέσα πίεσης (αναστολή/καταγγελία) σε περίπτωση ταμειακών καθυστερήσεων του Δήμου. Η μετακύλιση αυτή του κινδύνου είναι **μη ανταγωνιστικά ουδέτερη**.
- 2. Εκ των υστέρων ουσιώδης τροποποίηση όρων διαγωνισμού.** Με βάση τα στοιχεία πιθανόν να είχαν υποβληθεί διαφορετικές προσφορές αν οι νέοι όροι ήταν γνωστοί και ουσιώδης τροποποίηση ακόμη και με αλλαγή αντικειμένου, οι μεταβολές καταδεικνύουν

τη μη νομιμότητα της σύμβασης χωρίς νέα διαγωνιστική διαδικασία.

3. **Φυσικό αντικείμενο – απόσβεση και μεταβίβαση.** Η σύμβαση ανάγεται κατ' ουσίαν σε αντικατάσταση 2.638 φωτιστικών με LED με αναμενόμενη εξοικονόμηση ενέργειας και μεταβίβαση του εξοπλισμού στον Δήμο κατά τη λήξη. Η **ουσιώδης ελάφρυνση** των υποχρεώσεων συντήρησης/ανταπόκρισης, σε συνδυασμό με τα ενισχυμένα δικαιώματα πληρωμής/καταγγελίας, οδηγεί σε **σχεδόν μηδενικό λειτουργικό κίνδυνο** για τον ανάδοχο και δυνητικά **υπερτίμηση** της αρχικής προσφοράς έναντι αυτού που θα προέκυπτε σε διαγωνισμό με τους τελικά εφαρμοσθέντες (ηπιότερους για τον ανάδοχο) όρους. Η νομολογία και οι οδηγίες των αρχών προμηθειών αντιμετωπίζουν τέτοια «ανασχεδίαση» ως **ουσιώδη μεταβολή**.

Συνέπειες:

Διοικητικές και Ποινικές Συνέπειες

- **Παράβαση καθήκοντος (άρθρο 259 ΠΚ):** Υπάλληλος που, με πρόθεση, παραβιάζει υπηρεσιακά καθήκοντα προς προσπορισμό παράνομου οφέλους σε τρίτο ή βλάβη του Δήμου (εσκεμμένη υιοθέτηση όρων αντίθετων προς τη διακήρυξη, με προνομιακή μεταχείριση για τον ανάδοχο).
- **Απιστία (άρθρο 390 ΠΚ):** Όποιος, ως διαχειριστής ξένης περιουσίας (εν προκειμένω αιρετά/υπηρεσιακά όργανα με διαχείριση δημοτικής περιουσίας), προκαλεί εν γνώσει ζημία παραβιάζοντας τους κανόνες επιμελούς διαχείρισης (σκοπίμη αποδοχή ουσιωδώς επαχθών μεταβολών υπέρ του αναδόχου).
- **Ψευδής βεβαίωση (άρθρο 242 ΠΚ):** Σε περίπτωση έκδοσης βεβαιώσεων/πιστοποιητικών πληρωμής με ανακριβές περιεχόμενο (π.χ. για χρόνους αποκατάστασης ή εκπλήρωση όρων), στοιχειοθετείται αδίκημα.
- **Απάτη (άρθρο 386 ΠΚ):** Προκύπτει παραπλάνηση οργάνων προς έκδοση δυσμενών για τον Δήμο πράξεων/πληρωμών, με αντίστοιχο περιουσιακό όφελος του αναδόχου. (Παραπομπή στη σχετική νομολογία ΑΠ 1494/2022).

Συμπέρασμα:

Οι καταγραφείσες μεταβολές συνιστούν αναδιαπραγμάτευση ουσιωδών όρων (χρόνοι απόκρισης, μηχανισμός πληρωμών, εύρος αποζημιώσεων) με αποτέλεσμα η τελική σύμβαση παροχής υπηρεσιών να αποκλίνει ουσιωδώς από τη διακήρυξη και το σχέδιο σύμβασης. Με βάση το άρθρο 132 ν. 4412/2016 και τη νομολογία, η νομιμότητα των τροποποιήσεων είναι μη νόμιμες. Παράλληλα, ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά, θα πρέπει να διερευνηθούν ποινικές ευθύνες (259, 390, 242 ΠΚ).

Από οικονομικής πλευράς, διαπιστώνεται επίσης υπερκοστολόγηση: το μέσο κόστος ανά φωτιστικό σώμα ανέρχεται σε 729,87 €, υπερβαίνοντας σαφώς τις αναμενόμενες τιμές από το ΦΕΚ Β'/3347/2014 και συγκριτικά με παρόμοιους διαγωνισμούς άλλων οικείων ΟΤΑ. **Η υπέρβαση αυτή δημιουργεί οικονομική ζημία για τον Δήμο της τάξεως των 764.251,07 €, η οποία συνιστά παραβίαση της αρχής της χρηστής οικονομικής διαχείρισης και της ορθής δημοσιονομικής πρακτικής.**

Κατόπιν των ανωτέρω, προκύπτει ότι ο διαγωνισμός διοργανώθηκε και εκτελέστηκε υπό συνθήκες που υπονόμευσαν την αξιοκρατία, έθεσαν περιορισμούς στον ανταγωνισμό και οδήγησαν σε ουσιώδεις αποκλίσεις προς όφελος της μιας μόνο συμμετέχουσας εταιρείας, με εμφανή οικονομική βλάβη για τον Δήμο. Τα ευρήματα αυτά ενδέχεται να θεμελιώσουν ευθύνες, αστικές ή ποινικές, τόσο για τους χειριστές της διαδικασίας όσο και για τη διοίκηση του Δήμου, εφόσον αποδειχθεί δόλος ή βαρεία αμέλεια στον σχεδιασμό ή την εκτέλεση του έργου.

Αναφορικά με τη συγκεκριμένη υπόθεση θα πρέπει να αναφέρουμε και τα κάτωθι:

1. Κάθε 2 έτη βάσει της σύμβασης ο ανάδοχος είχε την υποχρέωση ελέγχου της φωτεινότητας 2.600 Led για την ασφάλεια των εποχούμενων, έλεγχο τον οποίο δεν έπραξε ποτέ.
2. Βάσει στοιχείων των υπηρεσιών του Δήμου η μείωση της ενέργειας ήταν της τάξεως του 41% και όχι 83%. Ο ανάδοχος εισέπραττε βάσει ποσοστού μείωσης της ενέργειας, ενώ βάσει σύμβασης ήταν υποχρεωμένος να μειώσει την ενέργεια σε ποσοστό 71%.
3. Για τη λειτουργία και τον έλεγχο του συστήματος βάσει συμβατικής υποχρέωσης ο ανάδοχος όφειλε να τοποθετήσει πλατφόρμα με συγκεκριμένα τεχνικά χαρακτηριστικά. Αυθαίρετα τοποθέτησε άλλου τύπου πλατφόρμα χαμηλότερου κόστους που δεν ανταποκρινόταν στις απαιτήσεις.
4. Ο Ανάδοχος δημιούργησε δικούς του κωδικούς στη πλατφόρμα χωρίς να το γνωρίζει η Επιτροπή του Δήμου, με δυνατότητα να ενεργοποιεί και να απενεργοποιεί το φωτισμό κατά το δοκούν από απόσταση.
5. Τις συχνές σε αριθμό και διάρκεια διακοπές ρεύματος από τον ΔΕΔΔΗΕ τις πιστωνόταν ο ανάδοχος ως μείωση της ενέργειας εκ μέρους του.
6. Βάσει συμβατικών υποχρεώσεων ο ανάδοχος δικαιούται να τοποθετήσει δικά του ρολόγια για τη μέτρηση της ενέργειας τα οποία όμως η συνδεσμολογία ήταν αντί για 4 καλώδια 2 ή 3 βάσει εγγράφου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, με αποτέλεσμα να εμφανίζει εικονική μείωση της ενέργειας.
7. Βάσει των στοιχείων που λάβαμε, δεν προκύπτει γνωμοδότηση από το Νομικό Σύμβουλο του Δήμου.
8. Στις 17/06/2022 εστάλη στον Εισαγγελέα Εφετών Δωδεκανήσου (με Α.Β.Μ. Α22/1340) και στη Διεύθυνση Δημοσιονομικού Ελέγχου του Υπ. Οικονομικών καταγγελία για τα Led, από τον τότε Δημοτικό Σύμβουλο (Ιωάννη Κουμπάρο του Μιχαήλ) της αντιπολίτευσης του Δήμου Λέρου. **Αν είχε κινηθεί η διαδικασία ελέγχου εκείνη τη χρονική στιγμή, εκ μέρους των Δικαστικών και Ελεγκτικών Αρχών, δεν πλήρωνε παρανόμως τον ανάδοχο ο Δήμος Λέρου καθώς και θα είχε**

ήταν έκπτωτος ο ανάδοχος όπως προβλέπουν οι διατάξεις του Ν.4412/2016. Σε συνέχεια των ανωτέρω λάβαμε γνώση της Απόφασης Δημοτικού Συμβουλίου 116/2024 – Α.Δ.Α.:6ΖΦ6ΩΛΓ-ΦΟΖ, μετά από εισήγηση της παρούσας Δημοτικής Αρχής.

Β) «Ενεργειακή Αναβάθμιση – Αντικατάσταση κολόνων οδικού φωτισμού στο Δήμο Λέρου»

Στο πλαίσιο της ενεργειακής αναβάθμισης του Δήμου Λέρου, διαπιστώθηκε ότι αποσύρθηκε μεγάλος αριθμός κολόνων οδικού φωτισμού, οι οποίες αποτελούσαν σημαντικό περιουσιακό στοιχείο του Δήμου. Ειδικότερα, η οικονομική αξία των αποσυρθέντων υπολογίζεται στο ποσό των 1.460,00 ευρώ ανά τεμάχιο, βάσει προσφοράς που είχε υποβάλει στον Δήμο η εταιρεία «Χυτοτεχνική ΜΟΝ. ΕΠΕ», κατά την οποία η τιμή μονάδας της κολόνας ανερχόταν σε 1.300 ευρώ, το φωτιστικό σε 100 ευρώ και η μπάλα σε 60 ευρώ.

Συγκεκριμένα, οι αποσυρθείσες κολόνες ουδέποτε υπήχθησαν στη διαδικασία χαρακτηρισμού τους ως άχρηστων κατά το άρθρο 199 παρ. 6 του Ν. 3463/2006, το οποίο προβλέπει την έκδοση σχετικής απόφασης από το Δημοτικό Συμβούλιο πριν από οποιαδήποτε απομάκρυνση ή εκποίηση κινητών πραγμάτων που ανήκουν στο Δήμο. Ομοίως, δεν ακολουθήθηκε η διαδικασία εκποίησης κατά την παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου, η οποία επιβάλλει την εκποίηση άχρηστων κινητών μόνο κατόπιν δημοπρασίας, με σκοπό την εξασφάλιση της μέγιστης δυνατής οικονομικής ωφέλειας για τον ΟΤΑ.

Από τα έγγραφα που εξετάστηκαν, ιδίως την από 11-07-2024 εισήγηση του Δημάρχου προς το Δημοτικό Συμβούλιο, προκύπτει ότι οι αποσυρθείσες κολόνες παραδόθηκαν σε ιδιώτη επαγγελματία, τον κύριο Γαλάνη, ο οποίος είχε εκδηλώσει ενδιαφέρον για την αγορά ορισμένων άχρηστων οχημάτων του Δήμου έναντι συνολικού τιμήματος 4.140 ευρώ. Ωστόσο, από την ίδια εισήγηση αλλά και από τα λογιστικά στοιχεία του Δήμου προκύπτει ότι μέχρι σήμερα καταβλήθηκε παρανόμως μόνον το ποσό των 1.000,00 ευρώ, ενώ το υπόλοιπο δεν έχει εισπραχθεί ούτε έχει υπάρξει σχετική διαδικασία αναγκαστικής είσπραξης ή ρύθμισης οφειλών. Με βάση τα ανωτέρω προκύπτουν τα εξής ερωτήματα: Με πιο δικαίωμα ο Δήμος Λέρου πραγματοποίησε την είσπραξη των 1.000,00 ευρώ καθώς και με ποια έγγραφη εντολή εισπράχθηκαν παρανόμως το ποσό των 1.000,00 ευρώ ;

Παρατίθεται ελεγκτική αποτίμηση των πραγματικών περιστατικών και της νομιμότητας των ενεργειών σχετικά με την απόσυρση/αντικατάσταση κολόνων οδοφωτισμού και την «άτυπη» εκποίηση μεταλλικών αντικειμένων του Δήμου.

1) Πραγματική βάση (κατά τα τηρούμενα έγγραφα)

- Αποσύρθηκαν παραδοσιακές χυτοσιδηρές κολόνες σημαντικής αξίας και αντικαταστάθηκαν με νέες, αγορασθείσες από τον ίδιο ανάδοχο του έργου LED, έναντι 177.907 € (Σύμβαση 978/09.11.2020), με έναν (1) συμμετέχοντα.
- Η οικονομική αξία των αποσυρθέντων εκτιμάται ~1.300–1.460 €/τεμάχιο, βάσει ενδεικτικής προσφοράς (2018) της «Χυτοτεχνική ΜΟΝ. ΕΠΕ» και τρεχουσών τιμών αγοράς για αντίστοιχους τύπους.
- Με το υπ' αρ. πρωτ. 1997/22.03.2021 έγγραφό του, ο τέως Δήμαρχος παραπέμπει στην απόφαση Οικ. Επιτροπής 130/2017 περί «άχρηστων οχημάτων» και περιγράφει «άτυπη»

διάθεση σε ιδιώτη (ΑΦΜ 030589486), με τιμές για τα οχήματα 0,10 €/κιλό και 0,70 €/κιλό για τις μπαταρίες· ονομαστικό βάρος 38.390 kg (τρία «ζυγίσματα») + 430 kg μπαταριών· τίμημα 4.140 €, εκ των οποίων εισπράχθηκαν 1.000 €, ενώ το υπόλοιπο ποσό των 3.140 € παραμένει ανείσπρακτο.

- Στο έγγραφο υπ' αρ. πρωτ. 1397/24.02.2021 των Δημοτικών Συμβούλων αναφέρεται ότι οι «κατεστραμμένες» κολόνες «παραμένουν στον χώρο της Τεχνικής Υπηρεσίας προς ανακύκλωση». Ωστόσο, τα αναφερόμενα βάρη και η πρακτική συγκέντρωση/ζύγιση συνηγορούν ότι μαζί με τα οχήματα εκπονήθηκαν και άλλες μεταλλικές μάζες (εύλογα: κολόνες). Να σημειωθεί, το εν λόγω γεγονός το επιβεβαιώνει και ο τέως Δήμαρχος σύμφωνα με το έγγραφό του υπ' αρ. πρωτ. 1997/22.03.2021.

2) Νομικό πλαίσιο – ελεγκτικές προϋποθέσεις

- **Προστασία δημοτικής περιουσίας.** Οι ΟΤΑ οφείλουν επιμελή, αποδοτική διαχείριση και καταγραφή πάσης περιουσίας (άρθρο 178 ΚΔΚ/Ν.3463/2006). Η διάθεση περιουσιακών στοιχείων επιτρέπεται μόνον εφόσον υπηρετείται δημοτικό συμφέρον και τηρούνται οι ειδικές διατάξεις.
- **Εκποίηση κινητών.** Απαιτείται προηγούμενη **απόφαση Δ.Σ.** και **δημοπρασία**, για αξίες έως 1.000 € επιτρέπεται «πρόχειρη» δημοπρασία, απευθείας εκποίηση μόνο προς Δημόσιο/ΟΤΑ/ΝΠΔΔ/κοινής ωφέλειας, με αυξημένη πλειοψηφία και τιμολόγηση από την επιτροπή του άρθρου 186§5 (άρθρο 199 ΚΔΚ).
- **Καταστροφή αντικειμένων «χωρίς αξία».** Μόνον αν κριθούν «μηδενικής αξίας» από τριμελή επιτροπή που ορίζει το Δ.Σ. τότε εκδίδεται απόφαση Δ.Σ. για **καταστροφή** (άρθρο 199§6 ΚΔΚ).
- **Διαδικασία δημοπρασιών.** Όργανα, τύπος και όροι καθορίζονται από το **Π.Δ. 270/1981**, το οποίο εφαρμόζεται στις εκποιήσεις κινητών των ΟΤΑ.
- **Είσπραξη εσόδων.** Ο Δήμος υποχρεούται να μεριμνά για την έγκαιρη είσπραξη εσόδων κατά ΚΕΔΕ και σχετικές διατάξεις (άρθρο 167 ΚΔΚ).

3) Νομική αξιολόγηση των ενεργειών

(α) Άτυπη εκποίηση/απώλεια κατοχή

Δεν προκύπτει τήρηση της υποχρεωτικής διαδικασίας του άρθρου 199 ΚΔΚ (απόφαση Δ.Σ., δημοπρασία/πρόχειρη δημοπρασία, επιτροπή τιμολόγησης όπου επιτρεπτή απευθείας εκποίηση). Η επίκληση παλαιάς απόφασης για **οχήματα** (Οικ.Ε. 130/2017) δεν νομιμοποιεί εκποίηση **άλλων** κινητών (κολόνες), ούτε υποκαθιστά την **ειδική κρίση** «μηδενικής αξίας» από την προβλεπόμενη επιτροπή του 199§6 για καταστροφή/ανακύκλωση. Συνεπώς, η **διάθεση μεταλλικών αντικειμένων εκτός**

τυπικής διαδικασίας είναι μη νόμιμη.

(β) Επιλογή αντισυμβαλλόμενου

Η αναφορά σε ιδιώτη με «όλες τις άδειες» χωρίς αποδεικτικά (άδεια συλλογής/μεταφοράς αποβλήτων μετάλλου, φορολογική/ασφαλιστική ενημερότητα, επαγγελματική ιδιότητα) ενισχύει την **αντιδικαιοκρατική** φύση της συναλλαγής. Κατά πάγια πρακτική ΟΤΑ, η διάθεση πραγματοποιείται μέσω δημοπρασίας κατά Π.Δ. 270/81 (εξασφάλιση διαφάνειας/ανταγωνισμού).

(γ) Εισπρακτική πλημμέλεια

Το ανεξόφλητο τίμημα (3.140 €) αντιβαίνει στην υποχρέωση είσπραξης εσόδων και στοιχειοθετεί **πλημμελή διαχείριση** (άρθρο 167 ΚΔΚ).

(δ) Εύλογη συσχέτιση βαρών–αντικειμένων

Η αναφορά σε τρία «ζυγίσματα» για έξι οχήματα, το **ασυνήθως υψηλό βάρος** μπαταριών (430 kg) και συνολικό βάρος ~39 τόνων καθιστούν **εύλογη** την υπόθεση ότι στη ζύγιση συμπεριλήφθηκαν και άλλες μεταλλικές μάζες (π.χ. κολόνες). Ελλείπει πρωτοκόλλων παράδοσης–παραλαβής/απογραφών, ενώ η **απώλεια κατοχής** τεκμαίρεται σε βάρος του Δήμου.

4) Οικονομική ζημία – ποσοτικοποίηση

Με συντηρητική παραδοχή **100 κολόνες × 1.300,00 €** (χωρίς φωτιστικό/σφαίρα) = **130.000,00 €** άμεση θετική ζημία για τον Δήμο, πλέον δυνητικής απώλειας αξίας φωτιστικών/εξαρτημάτων και της **υποτίμησης** κατά την εκποίηση τους.

5) Ποινική αξιολόγηση

- **Απιστία (άρθρο 390 ΠΚ).** Όργανα που διαχειρίζονται δημοτική περιουσία και, κατά παράβαση των κανόνων επιμελούς διαχείρισης, προκαλούν εν γνώσει **βέβαιη ζημία** του ΟΤΑ, τιμωρούνται. Για «ιδιαίτερα μεγάλη» ζημία υφίστανται αυξημένες ποινές ειδικά όταν η ζημία στρέφεται κατά ΟΤΑ, η νομολογία δέχεται αυστηρότερη αξιολόγηση. Εν προκειμένω, η τεκμαιρόμενη ζημία **≥130.000 €** υπερβαίνει το όριο βαρύτερης μορφής.
- **Παράβαση καθήκοντος (άρθρο 259 ΠΚ).** Η σκόπιμη παράκαμψη των υποχρεωτικών διαδικασιών (απόφαση Δ.Σ., δημοπρασία/επιτροπή μηδενικής αξίας) προς όφελος τρίτου ή με βλάβη του Δήμου δύναται να υπαχθεί στη διάταξη.
- **Απάτη (άρθρο 386 ΠΚ).** Παραπλάνηση οργάνων με ψευδείς παραστάσεις (π.χ. εικονική καταγραφή βαρών/τύπων υλικών, ανακριβής ιδιότητα «επαγγελματία»), με αποτέλεσμα εκποίηση/μη είσπραξη, στοιχειοθετείται απάτη.

- **Ψευδής βεβαίωση/νοθεία δημοσίων εγγράφων (άρθρο 242 ΠΚ).** Εκδόθηκαν υπηρεσιακά έγγραφα με αναληθές περιεχόμενο (π.χ. περί φύσης, ποσότητας, κατάστασης «άχρηστων» υλικών/βαρών), τα αρμόδια όργανα υπέχουν ποινική ευθύνη.
- **Παράβαση κανόνων εκποίησης.** Η μη τήρηση του άρθρου 199 ΚΔΚ και του Π.Δ. 270/81 συνιστά σοβαρή πλημμέλεια νομιμότητας με δημοσιονομικές συνέπειες· η πρόσφατη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου επιμένει σε αυστηρή τήρηση των διαδικασιών διαφάνειας/ανταγωνισμού.

Συμπέρασμα:

Οι ενέργειες που περιγράφονται (i) δεν τεκμηριώνουν απόφαση Δ.Σ. για εκποίηση των κολόνων, (ii) δεν ακολουθούν τη διαδικασία δημοπρασίας ούτε το ειδικό μονοπάτι κρίσης «μηδενικής αξίας» (επιτροπή 199§6) και (iii) παραβιάζουν την υποχρέωση επιμελούς διαχείρισης/είσπραξης εσόδων. Η συνολική εικόνα συνιστά μη νόμιμη διάθεση δημοτικής περιουσίας με σημαντική περιουσιακή ζημία για τον Δήμο και θεμελιώνει τα ανωτέρω ποινικά αδικήματα.

Ενόψει των ανωτέρω, η εκποίηση κινητών πραγμάτων του Δήμου (όπως οι άχρηστες κολόνες) όφειλε να αποφασιστεί και να διενεργηθεί αποκλειστικά με πλειοδοτική δημοπρασία, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και στο Π.Δ. 270/1981. Κάθε παρέκκλιση από τη νόμιμη διαδικασία (απουσία απόφασης αρμοδίου οργάνου/διακήρυξης/δημοπρασίας) συνεπάγεται ακυρότητα της σύμβασης, ως δικαιοπραξίας αντίθετης σε απαγορευτική διάταξη νόμου (ΑΚ 174), και θεμελιώνει αστική ευθύνη των οργάνων που ενήργησαν παρὰ νόμου. Η νομολογία και η διοικητική πρακτική έχουν παγίως δεχθεί ότι οι εκποιήσεις κινητών δήμων γίνονται με δημοπρασία υπό την εποπτεία των οργάνων του Π.Δ. 270/1981 (αρμόδια η Οικονομική Επιτροπή), ενώ αποφάσεις που εκδίδονται χωρίς τήρηση της διαδικασίας ακυρώνονται στον έλεγχο νομιμότητας/προσυμβατικού ελέγχου (ενδεικτικά: αναφορές σε άρθρ. 178 Ν. 3463/2006 και εφαρμογή Π.Δ. 270/1981, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας–Θράκης για εκμισθώσεις/εκποιήσεις· πρακτική δήμων για εκποίηση συσσωρευτών/άχρηστων υλικών μέσω επαναληπτικών δημοπρασιών). Περαιτέρω, η παράκαμψη της διαδικασίας στοιχειοθετεί ποινική ευθύνη: (α) παράβαση καθήκοντος (άρθρ. 259 ΠΚ), όταν ο υπάλληλος παραβιάζει τα καθήκοντά του με σκοπό προσπορισμού παράνομου οφέλους σε τρίτο ή πρόκλησης βλάβης, και (β) απιστία (άρθρ. 390 ΠΚ), όταν πρόσωπα που έχουν τη διαχείριση της δημοτικής περιουσίας, κατά παράβαση των κανόνων επιμελούς διαχείρισης, προκαλούν βέβαιη ζημία στον Δήμο, τα κριτήρια θεμελίωσης της απιστίας έχουν προσδιοριστεί επανειλημμένα από τον Άρειο Πάγο.

Η δημοσιονομική ζημία του Δήμου υπολογίζεται σε ποσό τουλάχιστον 130.000,00 ευρώ, βάσει της τιμής των 1.300,00 ευρώ ανά κολόνα (χωρίς την αξία φωτιστικού και μπάλας), με δεδομένο ότι ο κατά προσέγγιση αριθμός των αποσυρθέντων κολόνων ανέρχεται σε εκατό τεμάχια. Η απώλεια αυτή συνιστά ευθέως περιουσιακή βλάβη εις

βάρος του Δήμου, καθώς στερείται περιουσιακού στοιχείου υψηλής αξίας χωρίς να υπάρχει παραστατικό εισπράξεως ή απόφαση συλλογικού οργάνου περί εκποίησης, όπως απαιτείται από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

Γ) Διαγραφή εισερχόμενων μηνυμάτων από κεντρικό ηλεκτρονικό ταχυδρομείο του Δήμου

Διαπιστώθηκε ότι κατά το χρονικό διάστημα αμέσως μετά την ανάληψη των καθηκόντων της νέας δημοτικής αρχής, ο Δήμαρχος Λέρου, κατά την προσπάθειά του να ενημερωθεί για ζητήματα κρίσιμης σημασίας για τον Δήμο, διαπίστωσε ότι στο κεντρικό ηλεκτρονικό ταχυδρομείο του Δήμου, ήτοι στη διεύθυνση info@leros.gr, δεν υπήρχαν καθόλου μηνύματα εισερχομένων με ημερομηνία προγενέστερη της 29ης Δεκεμβρίου 2023. Ειδικότερα, προέκυψε ότι είχε πραγματοποιηθεί διαγραφή όλων των μηνυμάτων που είχαν παραληφθεί πριν την εν λόγω ημερομηνία.

Η ως άνω διαγραφή δημιουργεί σοβαρότατα ζητήματα διαχείρισης, διοικητικής συνέχειας και διαφάνειας, καθώς τα ηλεκτρονικά μηνύματα που απευθύνονται στην επίσημη ηλεκτρονική διεύθυνση του Δήμου συνιστούν δημόσια έγγραφα κατά την έννοια του άρθρου 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999) και αποτελούν περιουσιακό και αρχειακό στοιχείο του Δήμου, όχι προσωπικό έγγραφο ή στοιχείο του εκάστοτε Δημάρχου ή αιρετού οργάνου. Η απώλειά τους, διαταράσσει την αρχή της επιχειρησιακής συνέχειας του Δήμου, καθώς παρεμποδίζει την πληρέστατη ενημέρωση της νέας δημοτικής αρχής, την ομαλή συνέχιση των διαδικασιών και την αποτελεσματική διαχείριση υποθέσεων οι οποίες βρίσκονταν σε εξέλιξη πριν την 29η Δεκεμβρίου 2023.

Στη πλαίσια του ελέγχου μας, υπάρχει επιστολή του παρόντος Δημάρχου Λέρου στις 29-02-2024, αρ. πρωτ.: 1205 που αναφέρει τα εξής: *Επειδή διαπίστωσα ότι δεν υπάρχουν καθόλου μηνύματα υπηρεσιακής ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για το διάστημα πριν την 01/01/2024 (σε σχέση με το βασικό e-mail του Δήμου Λέρου info@leros.gr), παρακαλώ να μου αναφέρετε τι γνωρίζετε σε σχέση με το θέμα αυτό.*

Στις 06-03-2024 με αρ. πρωτ.: 1333 υφίσταται απάντηση από τον Κ. Σπανό Μάριο (Γραφείο Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών), η οποία αναφέρει τα εξής: *Σε απάντηση του με αριθμό πρωτοκόλλου 1205/29-02-2024 εγγράφου σας σχετικά με το υπηρεσιακό email info@leros.gr, σας ενημερώνω ότι ο συγκεκριμένος λογαριασμός διαχειριζόταν αποκλειστικά από το γραφείο δημάρχου. Στις 29 Δεκεμβρίου 2023, τελευταία εργάσιμη μέρα της προηγούμενης δημοτικής αρχής, μου κοινοποιήθηκαν από το γραφείο δημάρχου οι κωδικοί πρόσβασης. Στις 2 Ιανουαρίου 2024, πρώτη εργάσιμη μέρα της νέας δημοτικής αρχής, πήγα στην νέα γραμματέα να της δείξω την λειτουργία του email και να αλλάξουμε κωδικό πρόσβασης. Εκεί διαπιστώθηκε ότι μέσα δεν υπήρχαν καθόλου μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με ημερομηνία πριν τις 29 Δεκεμβρίου 2023. Τότε αλλάχτηκαν οι κωδικοί πρόσβασης σε συνεργασία με την γραμματέα σας και ενημερωθήκατε.*

Στα ως άνω πραγματικό, η μαζική εξαφάνιση των εισερχομένων του «info@leros.gr» πριν από 29.12.2023 δεν αφορά «προσωπική» αλληλογραφία, αλλά διοικητικά/δημόσια έγγραφα του Δήμου: (i) κατά το άρθρο 5 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας ο πολίτης έχει δικαίωμα πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα, στα οποία περιλαμβάνονται και όσα τηρούνται ηλεκτρονικά από δημόσιες υπηρεσίες, και (ii) κατά το άρθρο 13 γ' ΠΚ «έγγραφο» είναι και κάθε μέσο/υλικό ηλεκτρονικής αποθήκευσης δεδομένων πρόσοφορο

να αποδείξει γεγονός με έννομη σημασία (άρα και τα υπηρεσιακά emails).

Κατ' αρχάς, στοιχειοθετείται **υπεξαγωγή εγγράφου** (άρθρο 222 ΠΚ): όποιος, με σκοπό βλάβης άλλου (εν προκειμένω του ίδιου του Δήμου/της νέας δημοτικής αρχής), αποκρύπτει, βλάπτει ή καταστρέφει έγγραφο του οποίου δεν είναι αποκλειστικός κύριος ή στο οποίο άλλος έχει δικαίωμα παράδοσης/επίδειξης, τιμωρείται με φυλάκιση/χρηματική ποινή. Η νομολογία του Αρείου Πάγου έχει εξειδικεύσει τα στοιχεία του εγκλήματος (ύπαρξη εγγράφου κατά 13 γ' ΠΚ, πράξη απόκρυψης/καταστροφής, ειδικός σκοπός βλάβης), π.χ. ΑΠ 293/2015 και ΑΠ 1853/2019. Η ολοκληρωτική διαγραφή του φακέλου εισερχομένων της κεντρικής διεύθυνσης, που ανήκει στην υπηρεσία και όχι σε φυσικό πρόσωπο, εμπίπτει τυπικά στην αντικειμενική υπόσταση.

Περαιτέρω, θεμελιώνεται **παράβαση καθήκοντος** (άρθρο 259 ΠΚ), εφόσον η διαγραφή τελέστηκε από αιρετό/υπάλληλο με πρόθεση παραβίασης υπηρεσιακών καθηκόντων προς προσπορισμό οφέλους (π.χ. συγκάλυψη ενεργειών) ή προς βλάβη του Δήμου (διοικητική ασυνέχεια, αδυναμία ανεύρεσης κρίσιμων στοιχείων). Υπενθυμίζεται ότι ως «υπάλληλος» νοείται και όποιος ασκεί υπηρεσία δημοτική (άρθρο 13 α' ΠΚ), άρα οι αιρετοί/αρμόδιοι υπάγονται στην προστατευτική διάταξη. Βλ. και ενδεικτικά Δικαστική νομολογία για το περιεχόμενο της 259 ΠΚ.

Ανάλογα με την έκταση/λειτουργική συνέπεια της πράξης, δύναται επιπλέον να εξεταστεί η **παρακώλυση λειτουργίας πληροφοριακού συστήματος** (άρθρο 292B ΠΚ), όταν η μαζική **διαγραφή** ψηφιακών δεδομένων παρεμποδίζει σοβαρά ή διακόπτει τη λειτουργία του συστήματος ή αποκλείει την πρόσβαση σε αυτά (π.χ. απενεργοποίηση/αχρήστευση του υπηρεσιακού ιστορικού αλληλογραφίας).

Ως προς τη **νομολογιακή θεμελίωση**:

- Για την υπεξαγωγή εγγράφων: ΑΠ 293/2015 (σαφή στοιχεία του εγκλήματος, έγγραφο κατά 13 γ' ΠΚ)· ΑΠ 1853/2019 (επαναλαμβάνει τα στοιχεία και τον απαιτούμενο δόλο).
- Για την παράβαση καθήκοντος: ενδεικτικά ΑΠ 134/2020 (περιεχόμενο και σκοπός της διάταξης).

Συνεπώς, η προπεριγραφείσα διαγραφή υπηρεσιακών emails συνιστά αξιόποινη βλάβη/καταστροφή διοικητικών εγγράφων του Δήμου (222 ΠΚ), τελεσθείσα από πρόσωπα – αιρετούς, και συγκροτεί παράβαση καθήκοντος (259 ΠΚ) και παρακώλυση λειτουργίας πληροφοριακού συστήματος (292B ΠΚ). Τα ανωτέρω ερείδονται τόσο στη νομοθεσία περί δημοσίων/διοικητικών εγγράφων (άρθρο 5 ΚΔΔ) όσο και στη νομολογιακή αποσαφήνιση των εν λόγω εγκλημάτων.

Ενδεικτικά να αναφέρουμε:

α) ΦΕΚ του Υπουργείου Περιβάλλοντος που εστάλη στο Δήμο Λέρου τον Σεπτέμβριο του 2023 και ανέφερε πως στο χώρο εναπόθεσης στερεών αποβλήτων έχουν εναποτεθεί **παράνομα** 15 χιλιάδες τόνοι στερεών αποβλήτων σε μη αδειοδοτημένο χώρο

διατάζοντας το Δήμο Λέρου με δικά του έξοδα **περί τα 2.250.000 €** να τα μεταφέρει έξω από το Ηράκλειο Κρήτης. Στο εν λόγω ΦΕΚ, το οποίο έγινε γνωστό στην νέα Δημοτική Αρχή τυχαία τον Απρίλιο του 2024 από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, αναφέρονται το τεράστιο περιβαλλοντικό πρόβλημα και ο Υγειονομικός κίνδυνος για τη περιοχή.

β) Ο Δήμος Λέρου από το 2013 παρέλαβε από το Λιμενικό Ταμείο Πάτμου – Λέρου - Αγαθονησίου μελέτη για τη κατάσταση που βρίσκεται το κεντρικό Λιμάνι της Λέρου (Λακκιά) από εξειδικευμένο μελετητή βάσει της οποίας υπάρχει επικίνδυνη Σπηλαιώση στο προβλήτα που προσεγγίζουν τα πλοία της γραμμής και όχι μόνο με κίνδυνο κατάρρευσης του Λιμένος με ότι αυτό συνεπάγεται. Η εν λόγω μελέτη ήρθε στη κατοχή της νέας Δημοτικής Αρχής τυχαία τον Απρίλιο του 2024 η οποία έπραξε τις απαραίτητες ενέργειες και ήδη έχει ξεκινήσει η αποκατάσταση του Λιμένος με κόστος περί του **1.000.000 €**.

γ) Αρχές Ιουλίου 2025, μετά από επώνυμη καταγγελία δημότη για ιδιοκτησία του τέως Δημάρχου στην περιοχή της Αγ. Μαρίνας που μέχρι και σήμερα λειτουργεί ως κέντρο διασκέδασης, έλαβε γνώση η νέα Δημοτική Αρχή έγγραφο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας Νεότερων Μνημείων Δωδεκανήσου από το 2016 που καλούσε τον ιδιοκτήτη (τέως Δήμαρχος) να επανορθώσει άμεσα Πολεοδομικές παραβάσεις που σαφώς μέχρι σήμερα δε έχουν γίνει.

Περαιτέρω, η πράξη αυτή καθιστά πρακτικώς αδύνατο τον έλεγχο της νομιμότητας της διαχείρισης των εισερχομένων εγγράφων και ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, ιδίως ως προς την πρωτοκόλληση, την κοινοποίηση στις αρμόδιες υπηρεσίες, την τήρηση προθεσμιών, την έγκαιρη ανταπόκριση σε αιτήματα πολιτών, δημοσίων αρχών και επιχειρήσεων, ή τη διαβίβαση εγγράφων που έφεραν έννομες συνέπειες.

Ως εκ τούτου, το Δημοτικό Συμβούλιο με την υπ' αριθμ. 82/2024 απόφασή του έκρινε ότι η υπόθεση χρήζει διερεύνησης από τη Δικαιοσύνη, προκειμένου να διαπιστωθούν τυχόν πειθαρχικές ή ποινικές ευθύνες των εμπλεκομένων, καθώς και η ακριβής έκταση της βλάβης που έχει προκληθεί στη λειτουργία και στη διοικητική συνέχεια του Δήμου. Η προστασία των δεδομένων και της αλληλογραφίας του Δήμου δεν αποτελεί απλή διαχειριστική υποχρέωση αλλά θεμελιώδη υποχρέωση νομιμότητας, χρηστής διοίκησης και διαφάνειας, καθώς η καταστροφή ή διαγραφή εγγράφων της Διοίκησης χωρίς την τήρηση ειδικής διαδικασίας και χωρίς την ύπαρξη νόμιμου λόγου δύναται να επισύρει ευθύνες κατά τις διατάξεις περί αρχείων Δημοσίου, κατάχρησης δημοσίων εγγράφων, αλλά και απιστίας κατά περίπτωση.

Συνεπώς, η ως άνω ενέργεια δύναται να υπαχθεί σε πολλαπλές ποινικές διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, ήτοι: **(α)** στην **υπεξαγωγή εγγράφου** (άρθρο 222 ΠΚ), καθόσον τα υπηρεσιακά ηλεκτρονικά μηνύματα αποτελούν «έγγραφα» κατά την έννοια του άρθρου 13 γ' ΠΚ και η μαζική διαγραφή τους συνιστά καταστροφή/απόκρυψη ξένου εγγράφου **(β)** στην **παράβαση καθήκοντος** (άρθρο 259 ΠΚ), εφόσον η πράξη τελέσθηκε από αιρετό ή υπάλληλο με πρόθεση παραβίασης υπηρεσιακών υποχρεώσεων προς βλάβη του Δήμου ή προς όφελος τρίτου (π.χ. συγκάλυψη ενεργειών) **(γ)** στην **απιστία σχετική με την υπηρεσία** (άρθρο 256 ΠΚ), όταν από την καταστροφή/απώλεια του αρχειακού υλικού (emails) προκαλείται **βέβαιη περιουσιακή ζημία** στον Δήμο (ενδεικτικώς:

απώλεια δικαιωμάτων/προθεσμιών, κόστος ανάκτησης, ματαίωση απαιτήσεων) και (δ), αναλόγως της έκτασης της βλάβης στο πληροφοριακό περιβάλλον, στην **παράκωλυση λειτουργίας πληροφοριακού συστήματος** (άρθρο 292B ΠΚ), αφού η διαγραφή προκάλεσε ουσιώδη παρεμπόδιση πρόσβασης σε δεδομένα και λειτουργιών του υπηρεσιακού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Ενόψει τούτων, η πράξη τελέσθηκε εν γνώσει και χωρίς νόμιμο/τεχνικό κώλυμα. Δεν συνιστά απλώς παράβαση των αρχών χρηστής διοίκησης και διαφάνειας, αλλά **συστοιχία ποινικών αδικημάτων** με ιδιαίτερη νομική απαξία, δοθέντος ότι αποστερεί τη νέα δημοτική αρχή από κρίσιμα διοικητικά έγγραφα, παρεμποδίζει την επιχειρησιακή συνέχεια του Δήμου και υπονομεύει τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση.

Δ) Επεκτάσεις οδικού φωτισμού

Διαπιστώθηκε ότι κατά το έτος 2021 πραγματοποιήθηκαν από τον Δήμο Λέρου δύο επεκτάσεις οδικού φωτισμού, σε συνολικό μήκος 2.500 μέτρων, εκ των οποίων η πρώτη στην περιοχή Φράγματος, όπου τοποθετήθηκαν 31 κολόνες φωτισμού με λαμπτήρες LED, φωτίζοντας τμήμα επαρχιακού δρόμου μήκους περίπου 1.100 μέτρων, ενώ η δεύτερη επέκταση, προς την περιοχή Ράχη, όπου τοποθετήθηκαν 42 κολόνες φωτισμού μήκους περίπου 1.400 μέτρων.

Ωστόσο, από τον διενεργηθέντα έλεγχο προκύπτει ότι τα έργα αυτά εκτελέστηκαν κατά παράβαση της κείμενης νομοθεσίας, καθώς δεν προηγήθηκε η σύνταξη και έγκριση καμίας σχετικής μελέτης, όπως ορίζεται κατά την κείμενη νομοθεσία. Η εκτέλεση οποιουδήποτε τεχνικού έργου χωρίς την προηγούμενη ύπαρξη μελέτης που να τεκμηριώνει την τεχνική σκοπιμότητα, την ασφάλεια και το οικονομικό κόστος του έργου, καθώς και χωρίς την τήρηση των προβλεπόμενων διαδικασιών ανάθεσης, συνιστά ευθεία παράβαση καθήκοντος εκ μέρους των αρμοδίων οργάνων του Δήμου.

Περαιτέρω, πέραν της νομικής πλημμέλειας της παράλειψης μελέτης, εγείρονται σοβαρά ζητήματα ασφαλείας, καθόσον, όπως προκύπτει, το εν λόγω έργο επί 2.500 μέτρων λειτουργεί με τάση 220 Volt, με αποτέλεσμα, ελλείψει πιστοποιημένης μελέτης ηλεκτρομηχανολογικής ασφαλείας, να καθίσταται εν δυνάμει επικίνδυνο για την σωματική ακεραιότητα τόσο των διερχόμενων πεζών όσο και των οδηγών, λόγω του κινδύνου ηλεκτροπληξίας σε περίπτωση φθοράς, κακής σύνδεσης, ατυχήματος ή πλημμυρικών φαινομένων.

Κατά συνέπεια, η υλοποίηση των επεκτάσεων φωτισμού χωρίς καμία θεσμοθετημένη διαδικασία, χωρίς μελέτη, τεχνική έγκριση ή επίβλεψη, εκτός από την παραβίαση της νομιμότητας, δημιουργεί ευθύνες ποινικές για παράβαση καθήκοντος και έκθεση σε κίνδυνο (άρθρο 306 ΠΚ) των υπευθύνων αιρετών και υπηρεσιακών παραγόντων που εισηγήθηκαν, ενέκριναν ή παρέλαβαν το έργο, καθόσον η παράλειψη τήρησης των κανόνων ασφαλείας και η μη ύπαρξη πιστοποιημένων προτύπων ηλεκτρολογικής εγκατάστασης σε δημόσια έργα, ιδίως σε δρόμους μεγάλης κυκλοφορίας, συνιστά αντικειμενικά πράξη ικανή να θέσει σε κίνδυνο τη ζωή ή την σωματική ακεραιότητα ανθρώπων.

Στη πλαίσια του ελέγχου μας, υπάρχει επιστολή του Διευθυντή των Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Λέρου στις 09-04-2024, αρ. πρωτ.: 2300 που αναφέρει τα εξής: *Κατόπιν του παραπάνω σχετικού εγγράφου, σας ενημερώνουμε ότι στην υπηρεσία μας δεν υπάρχουν θεωρημένες και εγκεκριμένες μελέτες επέκτασης φωτισμού στην περιοχή του Φράγματος Παρθενίου και στο δρόμο της Ράχης προς Καμάρα την τελευταία πενταετία.*

Στο ανωτέρω πραγματικό, η εκτέλεση επεκτάσεων οδοφωτισμού χωρίς προηγούμενη εκπόνηση και έγκριση μελετών παραβιάζει ευθέως τον ν. 4412/2016: τα δημόσια έργα κατασκευάζονται βάσει εγκεκριμένης μελέτης και στοιχείο «ωριμότητας» για την έναρξη της διαδικασίας είναι η εκπόνηση μελετών/προμελετών (άρθρ. 49 §§1-2 ν. 4412/2016). Η έλλειψη μελέτης, τεχνικής

έγκρισης και επίβλεψης καθιστά μη νόμιμη την εκτέλεση και εκθέτει σε ακυρότητα και δημοσιονομικό καταλογισμό. Η πρόσφατη συνοπτική Έκθεση Προσυμβατικού Ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου (4/2024) καταγράφει ως ουσιώδη πλημμέλεια την ανεπάρκεια ωριμότητας/τεχνικών φακέλων κατά την ανάθεση έργων, ενώ η νομολογία του Ε.Σ. στον προσυμβατικό έλεγχο ακυρώνει διαδικασίες όταν παραβλέπονται οι προϋποθέσεις της προετοιμασίας του έργου.

Πέραν της πλημμέλειας νομιμότητας, ανακύπτουν ποινικά αδικήματα:

— Παράβαση καθήκοντος (άρθρ. 259 ΠΚ): όταν αιρετοί/υπηρεσιακοί, με πρόθεση, παραβιάζουν τα υπηρεσιακά τους καθήκοντα (π.χ. εκτέλεση έργου χωρίς υποχρεωτικές μελέτες/εγκρίσεις), με σκοπό προσπορισμού παράνομου οφέλους ή πρόκλησης βλάβης στον Δήμο. Ο Άρειος Πάγος έχει διευκρινίσει τα στοιχεία του εγκλήματος μετά τον νέο ΠΚ (ενδεικτ. ΑΠ 1026/2021, ΑΠ 1634/2019).

— Απιστία (άρθρ. 390 ΠΚ): εφόσον, κατά παράβαση των κανόνων επιμελούς διαχείρισης, προκλήθηκε βέβαιη περιουσιακή ζημία στον Δήμο (π.χ. αχρείαστες δαπάνες, ελαττωματική/μη ασφαλής εγκατάσταση, δαπάνες αποκατάστασης). Η νομολογία του ΑΠ έχει εξειδικεύσει τα όρια και τα στοιχεία της απιστίας (ενδεικτ. ΑΠ 523/2022, ΑΠ 1133/2023).

Ως προς τα ζητήματα ασφάλειας, ο οδοφωτισμός χαμηλής τάσης ($\approx 220\text{--}230\text{ V AC}$) υπάγεται σε δεσμευτικά τεχνικά πρότυπα (ιδίως ΕΛΟΤ HD 384 για ηλεκτρικές εγκαταστάσεις $\leq 1000\text{ V}$ και ΕΛΟΤ EN 60598-2-3 για φωτιστικά οδών), καθώς και σε Οδηγίες Μελετών Οδικών Έργων (ΟΜΟΕ) που περιλαμβάνουν κεφάλαια για Η/Μ και φωτισμό. Η έλλειψη πιστοποιημένης ηλεκτρομηχανολογικής μελέτης και συμμόρφωσης με τα πρότυπα αυξάνει τον κίνδυνο ηλεκτροπληξίας και μπορεί να θεμελιώσει το έγκλημα της έκθεσης (άρθρ. 306 ΠΚ), ως έγκλημα συγκεκριμένης διακινδύνευσης (βλ. και ΑΠ 1362/2010 για τα απαιτούμενα στοιχεία).

Συνοψίζοντας, η υλοποίηση των επεκτάσεων χωρίς μελέτη, τεχνική έγκριση και επίβλεψη: (i) παραβιάζει το άρθρο 49 ν. 4412/2016 και τις δεσμευτικές τεχνικές προδιαγραφές (ΕΛΟΤ HD 384/EN 60598-2-3, ΟΜΟΕ), (ii) θεμελιώνει παράβαση καθήκοντος (259 ΠΚ) και, με συνδρομή περιουσιακής βλάβης, απιστία (390 ΠΚ), και (iii) σε συνθήκες αυξημένου κινδύνου για διερχόμενους, δύναται να συγκροτεί έκθεση (306 ΠΚ). Τα ανωτέρω ερείδονται σε επικαιροποιημένο νομοθετικό πλαίσιο και πρόσφατες κατευθύνσεις/κρίσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την ωριμότητα έργων.

Ως εκ τούτου, η εκτέλεση και θέση σε λειτουργία των επεκτάσεων οδοφωτισμού χωρίς προγενέστερη μελέτη, τεχνική έγκριση και επίβλεψη δεν συνιστά απλώς διοικητική πλημμέλεια, αλλά δύναται να συγκροτεί συρροή ποινικών αδικημάτων:

(α) παράβαση καθήκοντος (άρθρ. 259 ΠΚ), καθόσον αιρετοί/υπηρεσιακοί παρέβησαν τα επιβεβλημένα καθήκοντα τήρησης της νομιμότητας και ασφάλειας

έργων με σκοπό προσπορισμού οφέλους ή πρόκλησης βλάβης στον Δήμο· ο Άρειος Πάγος έχει προσδιορίσει τα απαιτούμενα στοιχεία (παράβαση υπηρεσιακού καθήκοντος, δόλος, σκοπός) στην ΑΠ 1026/2021, ενώ η νομοθετική διάταξη είναι σαφής ως προς το πραγματικό της (άρθρ. 259 ΠΚ).

(β) απιστία (άρθρ. 390 ΠΚ), εφόσον η παράνομη εκτέλεση χωρίς μελέτες/προδιαγραφές προκάλεσε ή μπορούσε προβλεπτός να προκαλέσει βέβαιη περιουσιακή ζημία (π.χ. δαπάνες αποκατάστασης, μη ασφαλείς εγκαταστάσεις, απώλεια πόρων), με νομολογιακή αποσαφήνιση του εννόμου αγαθού και της «βέβαιης ζημίας» από τον Άρειο Πάγο (ΑΠ 523/2022, ΑΠ 1169/2023).

(γ) έκθεση (άρθρ. 306 ΠΚ), ως έγκλημα συγκεκριμένης διακινδύνευσης, όταν η λειτουργία εγκατάστασης φωτισμού σε τάση ~220 V, χωρίς πιστοποιημένη Η/Μ μελέτη και συμμόρφωση σε πρότυπα, δημιουργεί αντικειμενικά κίνδυνο για τη ζωή/σωματική ακεραιότητα χρηστών της οδού· ο Άρειος Πάγος έχει αναδείξει τα κριτήρια διακινδύνευσης και τον ρόλο της «εγγυητικής θέσης» στην ΑΠ 1362/2010, ενώ η τυπική διάταξη του άρθρου 306 ΠΚ οριοθετεί τις κυρώσεις.

Κατά συνέπεια, το συγκεκριμένο έργο, εκτελεσθέν άνευ νομικής και τεχνικής κάλυψης, εκθέτει τα αρμόδια όργανα σε ποινική ευθύνη για 259/390/306 ΠΚ, πέραν των πειθαρχικών συνεπειών και της αστικής ευθύνης αποζημίωσης σε περίπτωση επέλευσης ζημιογόνου αποτελέσματος λόγω της παράνομης και επικίνδυνης λειτουργίας της εγκατάστασης.

Ε) Δωρεάν παραχώρηση

Δυνάμει του υπ' αριθμ. πρωτ. 243/19-01-2023 εγγράφου του Δημάρχου Λέρου, παρατείνεται, κατόπιν σχετικής αιτήσεως (αρ. πρωτ. 241/19-01-2023), η δωρεάν παραχώρηση δημοτικού αποθηκευτικού χώρου, εμβαδού 13 τ.μ., στον κ. Δημήτριο Ηλία και ΣΙΑ Ο.Ε., για χρήση αποθήκευσης και εμπορίας βεγγαλικών. Η παραχώρηση αφορά χώρο εντός δημοτικού καταστήματος στην περιοχή Λακκί στον κεντρικό Λιμένα της νήσου Λέρου και προβλέπει ως χρονικό διάστημα ισχύος από 28-01-2023 έως 28-01-2024. Η απόφαση παραχώρησης βασίζεται στη ρητή αναφορά ότι «σε περίπτωση που ο Δήμος Λέρου χρειαστεί το οίκημα για δική του χρήση μπορεί να ανακαλέσει την απόφαση», ενώ η ευθύνη ασφάλειας του χώρου αποδίδεται στον φερόμενο ως ιδιοκτήτη.

Ωστόσο, από την πρόσφατη σχετική νομική γνωμοδότηση (17/02/2024), σε συνέχεια προηγούμενων γνωμοδοτήσεων και με βάση το υφιστάμενο νομικό και διοικητικό καθεστώς, προκύπτει σοβαρή νομική πλημμέλεια, καθώς ο Δήμος Λέρου δεν είναι αρμόδιος για τη διαχείριση, χρήση ή παραχώρηση του εν λόγω χώρου. Η παραχώρηση ερείδεται σε πράξη διοικητικά αναρμόδιου οργάνου, και συνεπώς πάσχει ακυρότητας κατά την έννοια της διοικητικής νομιμότητας και της δημοσιονομικής διαχείρισης.

Το εύρημα αυτό κρίνεται ιδιαιτέρως σημαντικό στο πλαίσιο του παρόντος διαχειριστικού ελέγχου, καθώς αναδεικνύει την ύπαρξη πράξης με ουσιώδη παραβίαση του πλαισίου αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, χωρίς νομιμοποιητική βάση σε ισχύουσα διοικητική ή δημοσιονομική διάταξη.

Η ανωτέρω ενέργεια δεν συνιστά απλώς διοικητική απερισκεψία ή πλημμελή αξιολόγηση νομικού πλαισίου, αλλά εγείρει ευθύνες από τη διάπραξη πράξης με χαρακτηριστικά διοικητικής **παρατυπίας**, ικανής να προκαλέσει δυσμενείς έννομες συνέπειες. Το γεγονός ότι πρόκειται για δωρεάν παραχώρηση με οικονομική ωφέλεια ιδιώτη, και δη για εμπορική δραστηριότητα, χωρίς προηγούμενη έγκριση του αρμόδιου διαχειριστικού οργάνου του Ελληνικού Δημοσίου (Κτηματική Υπηρεσία), εντείνει τη βαρύτητα του διαπιστωθέντος ευρήματος.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 18 παρ. 1 του Ν. 2971/2001, η «ζώνη λιμένα» καθορίζεται σε κάθε παράκτια περιοχή όπου απαιτείται η δημιουργία ή επέκταση λιμενικών έργων, και περιλαμβάνει χερσαίους και θαλάσσιους χώρους. Η ζώνη λιμένα αποτελεί υποδομή στρατηγικής σημασίας και εξυπηρετεί την εμπορική, επιβατική, ναυτιλιακή, τουριστική και αλιευτική κίνηση. Η απόφαση καθορισμού της χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης λιμένα (άρθρο 21 παρ. 1 και 2 του ίδιου νόμου) λαμβάνεται από τον αρμόδιο φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης του λιμένα, κατόπιν διαβούλευσης με σειρά συναρμόδιων υπουργείων, και εγκρίνεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, συνοδευόμενη από σχετικό διάγραμμα, το οποίο δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το άρθρο 22 του Ν. 2971/2001 ορίζει ότι οι χώροι εντός της ζώνης λιμένα: Ανήκουν στο Ελληνικό Δημόσιο κατά κυριότητα (δημόσια κοινόχρηστα κτήματα), διοικούνται και εκμεταλλεύονται αποκλειστικά από τον οικείο φορέα διοίκησης λιμένα και δεν υπόκεινται στις διατάξεις περί εμπορικών μισθώσεων.

Η τυχόν παραχώρηση χρήσης ή μίσθωση τέτοιων χώρων από μη αρμόδιο φορέα δεν παράγει έννομα αποτελέσματα, ούτε δεσμεύει το Δημόσιο. Επομένως, η απόφαση της Δημοτικής Αρχής συνιστά τυπικά και ουσιαστικά **αναιτιολόγητη επέμβαση σε δημόσιο κοινόχρηστο χώρο** και νομιμοφανή παραχώρηση εξουσίας χρήσης που δεν της ανήκει.

Εν προκειμένω από τη νομική γνωμοδότηση προκύπτει ότι δεν έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα απόφαση καθορισμού χερσαίας ζώνης λιμένα στο λιμάνι Λακκίου, ούτε έχει εκδοθεί σχετική εξομοίωση χώρων με ζώνη λιμένα κατά το άρθρο 28 του Ν. 2971/2001. Συνεπώς, η εν λόγω λιμενική εγκατάσταση θεωρείται «ορφανή», δηλαδή δεν υπάγεται σε κανέναν φορέα διοίκησης λιμένα κατά το Ν. 4150/2013, και δεν εμπίπτει στη διαχειριστική αρμοδιότητα ούτε του Λιμενικού Ταμείου Λέρου ούτε του Δήμου Λέρου.

Η μόνη δημόσια αρχή η οποία δύναται να διαχειρίζεται τέτοιου τύπου δημόσιο χώρο (δημόσια ακίνητη περιουσία που δεν έχει περιέλθει με νόμιμο τρόπο σε άλλο Ν.Π.Δ.Δ.) είναι η Κτηματική Υπηρεσία Δωδεκανήσου, ως εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου για την προστασία και αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας (ν. 2636/1998, Π.Δ. 242/1999, ν. 4389/2016).

Με βάση τα παραπάνω προκύπτει ότι η απόφαση του Δημάρχου Λέρου συνιστά **υπέρβαση αρμοδιότητας ουσιαστικού χαρακτήρα**, καθώς: δεν έχει καθοριστεί χερσαία ζώνη λιμένα ή εξομοιωμένος χώρος, ο Δήμος δεν διαθέτει διαχειριστική κυριότητα ή αρμοδιότητα επί του χώρου και δεν υφίσταται πράξη νόμιμης μεταβίβασης αρμοδιότητας από το Δημόσιο στον Δήμο.

Το γεγονός αυτό δεν συνιστά απλώς νομικό ελάττωμα ή τυπική παρέκκλιση από τις προβλεπόμενες διαδικασίες. Αποτελεί **διαπιστωτέο εύρημα παραβίασης θεμελιώδους διάταξης δικαίου**, καθώς πλήττει την αρχή της νομιμότητας και της διοικητικής ευθύνης των οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (άρθρο 102 Συντάγματος). Κατά συνέπεια, η απόφαση παραχώρησης του χώρου είναι **νομικά άκυρη και στερείται εννόμων αποτελεσμάτων**, κατά τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999), λόγω απουσίας αρμοδιότητας του εκδότη της πράξης.

Η απόφαση του Δημάρχου Λέρου για τη δωρεάν παραχώρηση χρήσης του χώρου, παρότι προφανώς ερείδεται σε διάθεση εξυπηρέτησης δημοτών, **παραβιάζει τις θεμελιώδεις αρχές της χρηστής διοίκησης, της διαφανούς διαχείρισης δημόσιας περιουσίας και της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων**. Το εύρημα αυτό συνιστά στοιχείο μείζονος σημασίας για τη σύνταξη του πορίσματος ελέγχου, καθώς τεκμηριώνει **δυσλειτουργία στον εσωτερικό έλεγχο νομιμότητας πράξεων του Δήμου** και αναδεικνύει **θεσμικό έλλειμμα στην εφαρμογή του διοικητικού δικαίου**, ενώ οι υπηρεσίες του Δήμου δεν έχουν κανένα στοιχείο ελέγχου των ετών που παραχωρείται δωρεάν και χωρίς καμία διαδικασία δημοπρασίας όπως ορίζει η κείμενη Νομοθεσία.

Διοικητικές συνέπειες – Ακυρότητα πράξης

Παράνομες είναι οι διοικητικές πράξεις, που κατά την παραγωγή τους εμφιλοχώρησε πλημμέλεια, η οποία θεμελιώνει λόγο ακύρωσής τους εφόσον προσβληθούν, ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, με αίτηση ακύρωσης ή προσφυγή. Βάσει του άρθρ. 48 του π.δ. 18/1989, τέτοιος λόγος ακύρωσης, και άρα τέτοια μορφή παρανομίας της πράξης, υπάρχει α) όταν η πράξη έχει εκδοθεί από αναρμόδιο όργανο, καθ' ύλη ή κατά τόπο, β) όταν η πράξη έχει εκδοθεί κατά παράβαση ουσιαστικών τύπου, γ) όταν η πράξη έχει εκδοθεί κατά παράβαση ουσιαστικής διάταξης νόμου ή δ) όταν η πράξη έχει εκδοθεί κατά κατάχρηση εξουσίας [υπέρβαση ορίων αρμοδιότητας οργάνου]. Στην παράβαση ουσιαστικής διάταξης νόμου εντάσσεται και η πλάνη περί τα πράγματα, δηλαδή η εσφαλμένη αντίληψη του διοικητικού οργάνου ότι συντρέχουν οι εκ του νόμου προβλεπόμενες πραγματικές προϋποθέσεις έκδοσης της πράξης. Πιο συνοπτικά, παράνομη διοικητική πράξη είναι αυτή που η έκδοση ή το περιεχόμενό της παραβαίνει κανόνες δικαίου ή που εκδίδεται κατόπιν πλάνης περί τα πράγματα.

Εν προκειμένω, η απόφαση παραχώρησης εκδόθηκε από τον Δήμαρχο Λέρου, χωρίς να διαθέτει την προβλεπόμενη διαχειριστική ή κυριότητα επί του ακινήτου. Δεν τεκμηριώνεται δε καμία πράξη αποδοχής ή μεταβίβασης αρμοδιότητας από την Κτηματική Υπηρεσία ή άλλο κρατικό όργανο προς τον Δήμο Λέρου.

Η πλημμέλεια αυτή **δεν θεραπεύεται εκ των υστέρων**, καθώς αφορά δομική αναρμοδιότητα που προσβάλλει το κύρος της ίδιας της πράξης. Ως εκ τούτου, η διοικητική πράξη **πάσχει από ακυρότητα**, δεν παράγει έγκυρα έννομα αποτελέσματα και **υπόκειται σε ανάκληση αυτεπάγγελα ή κατόπιν ελέγχου νομιμότητας**, βάσει της αρχής της νομιμότητας (ΣτΕ 2124/2021, ΣτΕ 3761/2020). Επιπλέον, οποιαδήποτε περαιτέρω χρήση του χώρου στη βάση αυτής της πράξης **στερείται νομιμότητας** και μπορεί να προκαλέσει σωρευτικά νέα διοικητικά ζητήματα.

Η διοικητική υπέρβαση αυτή, που διαπιστώνεται στο πλαίσιο του παρόντος διαχειριστικού ελέγχου, **συνιστά ενδεικτικό παράδειγμα ελλειπών θεσμικής συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις της αρχής της διακριτής κατανομής αρμοδιοτήτων** μεταξύ φορέων του κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Δημοσιονομικές συνέπειες – Ζημία εις βάρος του Δημοσίου

Η πράξη παραχώρησης, ανεξαρτήτως της πρόθεσης παροδικής εξυπηρέτησης, πραγματοποιήθηκε χωρίς τήρηση των προβλεπόμενων **διαδικασιών δημοσιονομικής διαχείρισης**, κατά παράβαση των αρχών του Ν. 4270/2014.

Συγκεκριμένα, από τη δωρεάν παραχώρηση **παρακάμπτεται το πλαίσιο αποδοτικής αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας και δεν εισπράττεται αντίτιμο ή τέλος χρήσης για εμπορική εκμετάλλευση** (αποθήκευση και διάθεση βεγγαλικών). Η παράλειψη αυτή δύναται να στοιχειοθετήσει:

- **Δημοσιονομική ζημία** (Ν. 4270/2014), καθώς η πράξη επέφερε **απώλεια δυννητικών εσόδων** υπέρ του Δημοσίου ή του Δήμου (εφόσον είχε νόμιμη παραχώρηση),
- **Μη τήρηση του κανόνα της χρηστής και διαφανούς διαχείρισης** δημόσιων πόρων,
- **Παράβαση καθήκοντος** από τους εμπλεκόμενους υπηρεσιακούς και αιρετούς παράγοντες, αναφορικά με τη διαφύλαξη του δημόσιου συμφέροντος.

Το εύρημα αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι η χρήση ήταν **εμπορική και όχι κοινωφελούς ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα**, άρα η δωρεάν παραχώρηση συνιστά **πράξη ευθείας οικονομικής υποστήριξης ιδιώτη χωρίς νομική βάση**. Επιπλέον, η μη επιβολή τέλους μπορεί να θεωρηθεί **παράλειψη βεβαίωσης δημόσιου εσόδου**, η οποία υπάρχει στις διατάξεις του δημοσίου λογιστικού και επιφέρει ευθύνες.

Πειθαρχικές και ποινικές διαστάσεις

Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι η παραχώρηση:

- Έγινε με πλήρη γνώση της **ανυπαρξίας νομικής αρμοδιότητας**,
- Πραγματοποιήθηκε χωρίς τη γνώμη ή άδεια της **Κτηματικής Υπηρεσίας** ή άλλου αρμόδιου οργάνου,
- Απέφερε **ιδιωτικό οικονομικό όφελος** σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο,

τότε ενδέχεται να στοιχειοθετούνται ευθύνες πειθαρχικού και ποινικού χαρακτήρα.

Πιο συγκεκριμένα:

- **Πειθαρχικά**, η συμπεριφορά μπορεί να υπαχθεί στις περιπτώσεις **παράβασης καθήκοντος ή βαριάς αμέλειας** σύμφωνα με τον Υπαλληλικό Κώδικα (Ν. 3528/2007, άρθρα 107 και 108), είτε για αιρετούς είτε για υπηρεσιακούς υπαλλήλους.
- **Ποινικά**, ενδέχεται να στοιχειοθετείται το αδίκημα της **παράβασης καθήκοντος** (άρθρο 259 Π.Κ.), ή ακόμα και **παράνομης παραχώρησης δημόσιου αγαθού** κατά τις προβλέψεις του άρθρου 151 του Ν. 4270/2014. Σε περίπτωση απόδειξης πρόθεσης ή συγκαλύψης ιδιωτικής ωφέλειας, μπορεί να εξεταστεί και η εφαρμογή διατάξεων σχετικών με **απιστία περί την υπηρεσία ή παράβαση της αρχής της ισότητας απέναντι στη διοίκηση**.

Η ενεργοποίηση ελεγκτικών ή διωκτικών μηχανισμών μπορεί να κριθεί αναγκαία, ιδίως όταν ανακύπτει ανάγκη αποκατάστασης ζημίας ή επαναφοράς της έννομης τάξης.

ΣΧΕΤΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η παρούσα γνωμοδότηση ερείδεται στα εξής θεμελιώδη νομοθετικά και κανονιστικά κείμενα:

- Ν. 2971/2001: «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις» – άρθρα 18–22 και 28
- Ν. 4270/2014: «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης» – άρθρα 141–151
- Ν. 2690/1999: «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας» – άρθρα 6–8
- Ν. 3852/2010: «Καλλικράτης» – περί αρμοδιοτήτων ΟΤΑ
- Ν. 3528/2007: Υπαλληλικός Κώδικας
- ΣτΕ 2124/2021, 3761/2020, 1140/2017, 1943/2015 (νομολογία επί διοικητικής αρμοδιότητας και ακυρότητας πράξεων).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ – ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Με βάση τα ανωτέρω επιγραμματικά:

- ✓ Η πράξη του Δημάρχου Λέρου περί δωρεάν παραχώρησης χώρου στο Λακκί προς την εταιρεία Δημητρίου Ηλία & ΣΙΑ Ο.Ε. **είναι μη νόμιμη**, λόγω πλήρους **αναρμοδιότητας** του Δήμου επί του συγκεκριμένου δημόσιου χώρου
- ✓ Η ενέργεια συνιστά **διοικητική πλημμέλεια ουσιώδους χαρακτήρα**, πλήττοντας τον πυρήνα της νομιμότητας της δημοτικής δράσης και της προστασίας της δημόσιας περιουσίας.
- ✓ Διαπιστώνεται **δημοσιονομική ζημία** και παράβαση του κανόνα διαφάνειας και δημοσιονομικής πειθαρχίας. Ο Δήμος **ενήργησε εκτός θεσμικού πλαισίου**, παρακάμπτοντας τις προβλεπόμενες διαδικασίες διαχείρισης δημόσιου ακινήτου.
- ✓ Το γεγονός καταχωρείται ως **έυρημα μείζονος σημασίας** στον παρόντα έλεγχο, και χρήζει **άμεσης διοικητικής και θεσμικής αποκατάστασης**, καθώς και περαιτέρω διερεύνησης ευθυνών.

Συνιστάται:

- Η άμεση ανάκληση της παραχώρησης,
- Η ενημέρωση της Κτηματικής Υπηρεσίας Δωδεκανήσου,
- Η εκτίμηση της οικονομικής επίπτωσης της παραχώρησης,
- Η εσωτερική επανεξέταση πρακτικών διαχείρισης ακίνητης περιουσίας του Δήμου,
- Και η διερεύνηση διοικητικών ή πειθαρχικών ευθυνών αρμοδίως.

Αναλυτικότερα:

Κατόπιν της ανάλυσης του πραγματικού και νομικού πλαισίου, προκύπτει με απόλυτη σαφήνεια ότι η υπ' αριθμ. πρωτ. 243/19-01-2023 πράξη του Δημάρχου Λέρου, με την οποία παρατείνεται η δωρεάν παραχώρηση δημοσίου χώρου για εμπορική χρήση, συνιστά διοικητική πράξη που πάσχει σοβαρά ως προς τη νομιμότητα έκδοσής της, λόγω πλήρους έλλειψης καθ' ύλην και κατά τόπον αρμοδιότητας του εκδότη. Η εν λόγω πράξη

εκδόθηκε χωρίς καμία αποδεδειγμένη διοικητική εξουσιοδότηση, αφορά δημόσιο ακίνητο που εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Κτηματικής Υπηρεσίας Δωδεκανήσου και, επιπλέον, έλαβε χώρα εκτός του πλαισίου που ορίζει το ισχύον θεσμικό και δημοσιονομικό δίκαιο, παρακιάμποντας ρητά το προβλεπόμενο σύστημα διοίκησης και διαχείρισης δημόσιας περιουσίας.

Η διαπίστωση αυτή συνιστά **ουσιώδες εύρημα διαχειριστικού ελέγχου**, καθώς αποκαλύπτει σημαντική θεσμική αστοχία του Δήμου Λέρου, εδράζεται σε πράξη αναρμοδίου οργάνου, και δύναται να προκαλέσει ευθεία **δημοσιονομική ζημία** λόγω μη απόδοσης προσήκοντος ανταλλάγματος, ενώ εγείρει και ζητήματα **διοικητικής και πειθαρχικής ευθύνης** των αρμόδιων οργάνων. Η παραχώρηση του χώρου χωρίς νόμιμη βάση και χωρίς τη σύμπραξη της αρμόδιας Κτηματικής Υπηρεσίας, ιδίως για χρήση με εμπορικό σκοπό, επιβεβαιώνει τη **σοβαρή απόκλιση από τις επιταγές της χρηστής διοίκησης και της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης**, όπως αυτές κατοχυρώνονται στο άρθρο 102 του Συντάγματος και στους ειδικούς νόμους περί δημοσιονομικής ευθύνης.

Ως εκ τούτου, κρίνεται απολύτως αναγκαία και άμεση η **ανάκληση της παράνομης παραχώρησης**, η **ενημέρωση της Κτηματικής Υπηρεσίας Δωδεκανήσου** για την αποκατάσταση της νομιμότητας, καθώς και η **διερεύνηση τυχόν ευθυνών των εμπλεκόμενων οργάνων** σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την έννομη τάξη, προκειμένου να προστατευθεί το δημόσιο συμφέρον και να διασφαλιστεί η συμβατότητα των διοικητικών ενεργειών με το πλαίσιο χρηστής και διαφανούς διοίκησης.

Νομικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με το **άρθρο 58 Ν. 3852/2010** ορίζεται ότι : «1. Ο δήμαρχος προασπίζει τα τοπικά συμφέροντα, κατευθύνει τις δράσεις του δήμου για την υλοποίηση του σχεδίου ανάπτυξης, διασφαλίζει την ενότητα της τοπικής κοινωνίας και ασκεί τα καθήκοντά του με γνώμονα τις αρχές της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας....δ) Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του δήμου. Ως προϊστάμενος όλου του προσωπικού του δήμου εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου....».

Στο **άρθρο 203 του Ν. 4555/2018** ως προς τον Διατάκτη στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού ορίζεται ότι «1. Η περίπτωση ε' της παρ. 1 του άρθρου 58 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής: «ε) **Αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση όλων των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό πιστώσεων, συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων που εγγράφονται σε αυτόν με αναμόρφωση, με την έκδοση της σχετικής απόφασης ανάληψης υποχρέωσης.** Για την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής δεν απαιτείται προηγούμενη απόφαση συλλογικού οργάνου, εκτός αν αυτή είναι απαραίτητη, προκειμένου να επιτευχθεί η απαιτούμενη εξειδίκευση της πίστωσης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, πριν από την απόφαση του δημάρχου, προηγείται σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Εξειδικευμένη θεωρείται η πίστωση, όταν κατονομάζεται ρητά η συγκεκριμένη δαπάνη για την οποία προορίζεται και

προσδιορίζεται στο αναλυτικότερο δυνατό επίπεδο κωδικοποίησης του προϋπολογισμού». 2. Όπου στις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 140, της παραγράφου 3 του άρθρου 158 και του άρθρου 202 του ν. 3463/2006, καθώς και των άρθρων 70 παράγραφος 3 του άρθρου 94 και παρ. 4 περίπτωση 30 του ν. 3852/2010 ή σε άλλες διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας ορίζεται το δημοτικό συμβούλιο ως όργανο αρμόδιο για την έγκριση της δαπάνης και τη διάθεση της πίστωσης, νοείται εφεξής ο δήμαρχος, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού. 3. Οι διατάξεις του άρθρου 224 του ν. 3852/2010 ισχύουν και για τις αποφάσεις που εκδίδει ο δήμαρχος ως διατάκτης πιστώσεων...».

Σύμφωνα με το άρθρο 65 παρ. 5 Ν. 4270/2014 προβλέπεται ότι : «5. Αν ο διατάκτης διαπιστώσει ότι η ανάληψη υποχρέωσης στην οποία προτίθεται να προβεί, στοιχειοθετεί σύγκρουση συμφερόντων οφείλει να απόσχει από αυτήν και να το αναφέρει στην αρμόδια αρχή και στον Υπουργό Οικονομικών. Σε κάθε περίπτωση, σύγκρουση συμφερόντων και παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας στοιχειοθετείται όταν: α. η ικανοποίηση προσωπικού του συμφέροντος συνδέεται με την ανάληψη της υποχρέωσης, β. είναι σύζυγος ή συγγενής εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, σε ευθεία γραμμή απεριορίστως, εκ πλαγίου μέχρι και τέταρτου βαθμού με κάποιον από τους ενδιαφερομένους ή γ. έχει ιδιαίτερο δεσμό ή ιδιάζουσα σχέση ή εχθρότητα με τους ενδιαφερομένους. Παραβίαση των παραπάνω υποχρεώσεων του διατάκτη συνιστά πειθαρχικό αδίκημα και τιμωρείται με τις πειθαρχικές ποινές του άρθρου 109 του ν. 3528/2007...».

Επομένως, προβλέπεται ρητά ότι αν ο διατάκτης διαπιστώσει ότι η ανάληψη υποχρέωσης στην οποία προτίθεται να προβεί, στοιχειοθετεί σύγκρουση συμφερόντων οφείλει να απόσχει από αυτή και να το αναφέρει στην αρμόδια αρχή και στον Υπουργό Οικονομικών. Ως σύγκρουση συμφερόντων νοείται όταν: α) η ικανοποίηση προσωπικού συμφέροντος συνδέεται με την ανάληψη υποχρέωσης β) είναι σύζυγος ή συγγενής εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, σε ευθεία γραμμή απεριορίστως, εκ πλαγίου μέχρι και τέταρτου βαθμού με κάποιον από τους ενδιαφερομένους ή γ) έχει ιδιαίτερο δεσμό ή ιδιάζουσα σχέση ή εχθρότητα με τους ενδιαφερομένους. Η παραβίαση των παραπάνω υποχρεώσεων του διατάκτη συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα και τιμωρείται με τις πειθαρχικές ποινές του άρθρου 109 του ν. 3528/2007 “Κύρωση Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.”.

Σύμφωνα με το άρθρο 233 Ν. 3852/2010 ορίζεται ότι : «1. Την πειθαρχική δικαιοδοσία ως προς τους περιφερειάρχες, αντιπεριφερειάρχες, περιφερειακούς συμβούλους, δημάρχους, αντιδημάρχους, δημοτικούς συμβούλους, προέδρους κοινοτήτων και συμβούλους κοινότητας, η οποία αφορά παραβάσεις των καθηκόντων τους, ασκεί ο Επόπτης Ο.Τ.Α. 2. Στους αιρετούς της παραγράφου 1 επιβάλλονται οι πειθαρχικές ποινές της αργίας έως έξι (6) μηνών και της έκπτωσης. 3. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. μπορεί να επιβάλλει τις πειθαρχικές ποινές της προηγούμενης παραγράφου στους αιρετούς που αναφέρονται σε αυτή: α. αν έχουν διαπράξει σοβαρή παράβαση των

καθηκόντων τους ή υπέρβαση της αρμοδιότητάς τους από δόλο ή βαριά αμέλεια, β. αν έχουν διαπράξει παραβάσεις των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί σύμφωνα με ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις. 4. Οι πειθαρχικές ποινές της παραγράφου 2 επιβάλλονται ύστερα από προηγούμενη τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 234. 5. Τα πειθαρχικά παραπτώματα της παραγράφου 3 υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή, η οποία αρχίζει από την ημέρα που διαπράχθηκαν.».

Σύμφωνα με το **άρθρο 234 Ν. 3852/2010** ορίζεται ότι : «1. Οι πειθαρχικές ποινές της αργίας και της έκπτωσης επιβάλλονται με αιτιολογημένη απόφαση του Επόπτη Ο.Τ.Α., αφού προηγηθεί απολογία του εγκαλούμενου ή παρέλθει η προθεσμία που έχει τάξει ο Επόπτης Ο.Τ.Α. με γραπτή κλήση στον εγκαλούμενο, χωρίς ο τελευταίος να έχει απολογηθεί. Η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δέκα (10) ημέρες. 2. Για την επιβολή των πειθαρχικών ποινών της αργίας και τη διάρκεια της, καθώς και της έκπτωσης απαιτείται σύμφωνη γνώμη πειθαρχικού συμβουλίου, το οποίο αποτελείται: α) από έναν πρόεδρο Εφετών του Διοικητικού Εφετείου στο οποίο υπάγεται η έδρα της ΑΥΕ Ο.Τ.Α. ή το νόμιμο αναπληρωτή του, ως πρόεδρος, β) δύο δικαστές με το βαθμό του Εφέτη που υπηρετούν στο ανωτέρω Διοικητικό Εφετείο, με τους αναπληρωτές τους, γ) δύο δικαστές με το βαθμό του Εφέτη που υπηρετούν στο Εφετείο στο οποίο υπάγεται η έδρα της ΑΥΕ Ο.Τ.Α., με τους αναπληρωτές τους, δ) έναν Προϊστάμενο Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών, με τον αναπληρωτή του και ε) τρεις αιρετούς εκπροσώπους της οικείας Περιφερειακής Ένωσης Δήμων, όταν ελέγχεται πειθαρχικά αιρετός δήμων ή της Ένωσης Περιφερειών, όταν ελέγχεται πειθαρχικά αιρετός περιφέρειας, ως μέλη. Γραμματέας του συμβουλίου και αναπληρωτής του ορίζεται με απόφαση του Επόπτη Ο.Τ.Α. υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού της ΑΥΕ Ο.Τ.Α. 3. Ο εγκαλούμενος μπορεί να εμφανίζεται αυτοπροσώπως, καθώς και με πληρεξούσιο δικηγόρο ή να εκπροσωπείται από πληρεξούσιο δικηγόρο στο συμβούλιο. Το συμβούλιο συνεδριάζει σε δημόσια συνεδρίαση για την οποία συντάσσονται πρακτικά, μπορεί να εξετάζει μάρτυρες και να εκτιμά οποιοδήποτε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο. Η σύμφωνη γνώμη παρέχεται ύστερα από μυστική διάσκεψη, δύο (2) μήνες το αργότερο, αφότου το συμβούλιο έλαβε το σχετικό παραπεμπτικό έγγραφο του Επόπτη Ο.Τ.Α.. Η ποινή πρέπει να είναι ανάλογη με τη βαρύτητα του παραπτώματος, στο οποίο έχει υποπέσει ο εγκαλούμενος. 4. Σε περίπτωση παραπομπής στο πειθαρχικό συμβούλιο, το παραπεμπτήριο προς αυτό έγγραφο πρέπει να είναι αιτιολογημένο και να διαλαμβάνει πρόταση επί της ποινής, αφού ληφθεί υπόψη η απολογία του πειθαρχικώς διωκόμενου. Το παραπεμπτήριο έγγραφο δεν ανακαλείται. 5. Το πειθαρχικό συμβούλιο μπορεί: α) να παράσχει σύμφωνη γνώμη ως προς την πρόταση του Επόπτη, β) να μην παράσχει σύμφωνη γνώμη, εφόσον κρίνει ότι δεν συντρέχει πειθαρχική ευθύνη του ελεγχόμενου και γ) να προτείνει στον Επόπτη την επιβολή ηπιότερης ή αυστηρότερης ποινής. Στην περίπτωση γ' η πρόταση του πειθαρχικού συμβουλίου είναι υποχρεωτική για τον Επόπτη. 6. Τα δικαστικά μέλη του συμβουλίου της παραγράφου 2 ορίζονται με απόφαση του οργάνου που διευθύνει το οικείο δικαστήριο, ύστερα από αίτημα του Επόπτη Ο.Τ.Α.. Με την ίδια απόφαση ορίζονται και τα αναπληρωματικά μέλη, εφόσον ο αριθμός αυτών που υπηρετούν είναι επαρκής. 7. Οι αιρετοί εκπρόσωποι της οικείας Περιφερειακής Ένωσης Δήμων ή οι αιρετοί εκπρόσωποι της Ένωσης Περιφερειών μαζί με τους αναπληρωτές τους ορίζονται

από το Διοικητικό Συμβούλιο της οικείας Ένωσης. 8. Ο Προϊστάμενος Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών, μαζί με τον αναπληρωτή του, ορίζονται από τον Υπουργό Εσωτερικών. 9. Το συμβούλιο της παραγράφου 2 συγκροτείται για δύο (2) χρόνια με απόφαση του Επόπτη Ο.Τ.Α. και το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από τη λήξη της θητείας του προηγούμενου. Τα αρμόδια όργανα για τον ορισμό μελών στο πειθαρχικό συμβούλιο, σύμφωνα με την παράγραφο 6, οφείλουν να ορίσουν αυτά εντός ενός μήνα από την υποβολή του αιτήματος του Επόπτη. 10. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης του Επόπτη Ο.Τ.Α. να προσφύγει κατ' αυτής στο Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο κρίνει την υπόθεση και κατ' ουσίαν. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης που επιβάλλει την ποινή. Αν ασκηθεί η προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, η επιτροπή αναστολών του δικαστηρίου, ύστερα από αίτηση του προσφεύγοντος, κρίνει για τη χορήγηση ή μη αναστολής εκτέλεσης της ποινής σταθμίζοντας και τη συνδρομή του δημόσιου συμφέροντος. Σε περίπτωση κατάθεσης αίτησης αναστολής, η ποινή που έχει επιβληθεί δεν εκτελείται εφόσον εκδοθεί η απόφαση της επιτροπής αναστολών.

Σύμφωνα με το **άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα** (Ν. 4619/2019) ορίζεται ότι : **«Υπάλληλος που με πρόθεση παραβαίνει τα καθήκοντα της υπηρεσίας του με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο όφελος ή να βλάψει το κράτος ή κάποιον άλλο τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή, αν η πράξη αυτή δεν τιμωρείται με άλλη ποινική διάταξη.»**

Σύμφωνα με το **άρθρο 33 Ν. 4270/2014** ορίζεται ότι : «Η διαχείριση των οικονομικών της Γενικής Κυβέρνησης διέπεται από τις ακόλουθες αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης:

α. Αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, η διαχείριση της περιουσίας και των υποχρεώσεων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, που περιλαμβάνει τους φυσικούς πόρους και τους δημοσιονομικούς κινδύνους της χώρας, πρέπει να διενεργείται με σύνεση και με γνώμονα την εξασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας. Ειδικότερα, η αρχή αυτή εξειδικεύεται:

αα. στην αρχή της οικονομικότητας, σύμφωνα με την οποία τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση των κυβερνητικών πολιτικών πρέπει να διατίθενται έγκαιρα, στην ενδεδειγμένη ποιότητα και ποσότητα, με την ελάχιστη δημοσιονομική επιβάρυνση και με τη χρήση των αναγκαίων μόνο διοικητικών πόρων,

ββ. στην αρχή της αποδοτικότητας, σύμφωνα με την οποία πρέπει να τηρείται η βέλτιστη δυνατή σχέση μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και των επιτυγχανόμενων αποτελεσμάτων και

γγ. στην αρχή της αποτελεσματικότητας, σύμφωνα με την οποία ελέγχεται η επίτευξη των συγκεκριμένων αντικειμενικών στόχων και των αποτελεσμάτων που έχουν ει των

προτέρων οριστεί.

β. Αρχή της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας.

Σύμφωνα με την αρχή της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας, η Κυβέρνηση είναι υπεύθυνη και λογοδοτεί στη Βουλή για τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών της Γενικής Κυβέρνησης. Όλοι οι υπάλληλοι και οι λειτουργοί που συμμετέχουν στη δημόσια διαχείριση σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, ασκούν τις αρμοδιότητές τους, με σκοπό τη διασφάλιση της σταθερότητας και της βιωσιμότητας των οικονομικών της Γενικής Κυβέρνησης.

γ. Αρχή της διαφάνειας.

Σύμφωνα με την αρχή της διαφάνειας, όλοι οι λειτουργοί και οι φορείς που διαχειρίζονται πόρους της Γενικής Κυβέρνησης έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν την έγκαιρη πληροφόρηση, οικονομικής ή άλλης φύσης, που σχετίζεται με τη διαχείριση της δημοσιονομικής πολιτικής, ώστε να καθίσταται εφικτός ο αποτελεσματικός δημόσιος έλεγχος της άσκησης δημοσιονομικής πολιτικής και της οικονομικής κατάστασης του Δημοσίου, εκτός και αν η δημοσιοποίηση των πληροφοριών θα έβλαπτε ουσιαστικά την εθνική ασφάλεια, άμυνα ή τις διεθνείς σχέσεις της Ελλάδας.

δ. Αρχή της ειλικρίνειας.

Σύμφωνα με την αρχή της ειλικρίνειας, κάθε οικονομική και δημοσιονομική πρόβλεψη που παρέχεται σε οποιαδήποτε έγγραφο ή εκθέσεις που καταρτίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, πρέπει να στηρίζεται, στο βαθμό που είναι ευλόγως και πρακτικώς δυνατό, σε πραγματικά στοιχεία, σε αποφάσεις που έχει ήδη ανακοινώσει η Κυβέρνηση, σε άλλες προβλέψεις ή εκτιμήσεις που θεωρούνται εύλογες, καθώς και να έχουν ληφθεί υπόψη όλα τα ενδεχόμενα και οι κίνδυνοι που δύνανται να έχουν σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις.».

Στο **άρθρο 152 του ιδίου νόμου** προβλέπεται ότι: «1. Έλλειμμα δημοσίου υπολόγου είναι οποιαδήποτε έλλειψη χρημάτων, αξιών και υλικού που διαπιστώνεται με τη νόμιμη διαδικασία στη διαχείρισή του, καθώς και οποιαδήποτε άλλη κατάσταση διαχείρισης που θεωρείται έλλειμμα από το νόμο. (...). 2. Οποιοδήποτε έλλειμμα αναπληρώνεται από τον υπόλογο μέσα σε σαράντα οκτώ (48) ώρες, διαφορετικά αυτός απομακρύνεται από τη διαχείριση αμέσως και καταλογίζεται με το ποσό του ελλείμματος που βεβαιώνεται, χωρίς αναβολή, ως δημόσιο έσοδο, λαμβάνεται δε και κάθε άλλο απαραίτητο μέτρο για την εξασφάλιση της απαίτησης του Δημοσίου. Εφόσον συντρέχει περίπτωση δόλου ή βαρείας αμέλειας του υπολόγου (άπιστη διαχείριση), πέραν των προηγούμενων μέτρων, ο υπόλογος ευθύνεται και πειθαρχικά. 3. Το έλλειμμα που παρουσιάζουν οι δημόσιοι υπόλογοι καταλογίζεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση από τους οικείους διατάκτες που το διαπίστωσαν και τα αρμόδια όργανα για την επιθεώρηση των υπολόγων. (...)».

Κατά τον νόμο 4820/2021 (ΦΕΚ: 130/Α/23.07.2021), άρθρο 141 ορίζεται επίσης ότι:
«1. Έλλειμμα στη δημόσια διαχείριση είναι οποιαδήποτε έλλειψη χρημάτων, αξιών και υλικού που διαπιστώνεται με τη νόμιμη διαδικασία, καθώς και οποιαδήποτε άλλη

κατάσταση θεωρείται έλλειμμα από τον νόμο. (...)».

Στο άρθρο 6 της υπ' αριθ. 2/40379/ΔΥΕΠ/2013 Υ.Α ορίζεται: «1. Εάν διαπιστώνονται ελλείμματα, πληρωμή αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών ή μη νόμιμων δαπανών, φθορά ή απώλεια τίτλων, απαιτήσεων και περιουσιακών στοιχείων του ελεγχόμενου φορέα που δεν οφείλονται σε ανωτέρω βία ή απρόβλεπτα γεγονότα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Πράξη 98/2001 του IV Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ενεργείται ή προτείνεται καταλογισμός σε βάρος: α) του υπευθύνου, αν από δόλο ή βαριά αμέλεια προέβη σε παράνομες πράξεις ή παραλείψεις ή συνέπραξε στην έκδοση αυτών ή στη μη τήρηση των νόμιμων διαδικασιών πραγματοποίησης της δαπάνης και σε περίπτωση θανάτου αυτού σε βάρος των κληρονόμων του. β) του προϊσταμένου του, αν αμέλησε να ασκήσει την επιβαλλόμενη από τη θέση του εποπτεία και να αποτρέψει την πραγμάτωση της μη νόμιμης πληρωμής, γ) του λαβόντα, αν έχει συντελέσει υπαίτια στη μη νόμιμη πληρωμή και σε κάθε περίπτωση αχρεώστητης πληρωμής, ανεξάρτητα από υπαιτιότητα αυτού, δ) των οργάνων διοίκησης του φορέα, αν έχουν συντελέσει υπαιτίως στη μη νόμιμη πληρωμή. Το καταλογιστέο ποσό προσυζάνεται με πρόστιμο δύο τοις εκατό (2%). 2. Αν από τον έλεγχο προκύψει δόλος ή βαριά αμέλεια σε βάρος των ανωτέρω, η υπόθεση παραπέμπεται στον αρμόδιο εισαγγελέα για τα περαιτέρω. Σε περίπτωση καταλογισμού σε βάρος περισσότερων προσώπων, αυτά ευθύνονται αλληλεγγύως εις ολόκληρον.».

2° Εύρημα: Δεν υφίσταται ασφαλιστική κάλυψη είτε για κινδύνους που ενδεχομένως να απομειώσουν την περιουσία του Δήμου είτε για αστική ευθύνη έναντι τρίτων που έχουν έννομο συμφέρον κατά του Δήμου, όπως ορίζει το άρθρο 286 του Ν.3463/2006.

3° Εύρημα: Ο Δήμος δεν έχει πραγματοποιήσει καταγραφή – χαρτογράφηση ενδογενών δημοσιονομικών κινδύνων κατ' εφαρμογή της αριθ. απόφασης ΦΓ8/55081 της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και σύμφωνα με το ΦΕΚ Β'4938/9.11.2020, άρθρο 1, παρ. 1 και άρθρο 2, παρ. 3. Συστήνουμε στη παρούσα Διοίκηση του Δήμου να προβεί άμεσα (εντός της χρήσης 2025) στην υλοποίηση της ανωτέρω απαίτησης του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Πιο συγκεκριμένα, την εν λόγω εξειδικευμένη υπηρεσία – λειτουργική δαπάνη, θα πρέπει να την παράσχει Πιστοποιημένος Εσωτερικός Ελεγκτής ενταγμένος στο Μητρώο Εσωτερικών Ελεγκτών του Υπουργείου Οικονομικών. Η πραγματοποίηση της εν λόγω λειτουργικής δαπάνης από Πιστοποιημένο Εσωτερικό Ελεγκτή ενταγμένο στο Μητρώο Εσωτερικών Ελεγκτών του Υπουργείου Οικονομικών, είναι νόμιμη κατ' εφαρμογή της παρ. 2α του άρθρου 91 του Ν.4270/2014. Σε περίπτωση μη υλοποίησης της ανωτέρω υποχρέωσης, εκ μέρους του Δήμου, τίθεται σε εφαρμογή το άρθρο 2, παρ. 3. του ΦΕΚ. Β'4938/9.11.2020 όπου ορίζονται τα εξής: «Για τη διεξαγωγή του ελέγχου, ο Επίτροπος ζητεί κατ' αρχάς τον χάρτη του ελεγχόμενου φορέα με την καταγραφή των διαδικασιών παραγωγής ή διενέργειας πράξεων με δημοσιονομικές συνέπειες, τον εντοπισμό των κινδύνων σε κάθε διαδικασία και την πρόβλεψη δικλίδων αντιμετώπισης των κινδύνων. Αν αυτός δεν υφίσταται, ο Επίτροπος απευθύνει αμέσως στο όργανο που προΐσταται του φορέα έγγραφο αποκαλούμενο «σύσταση», στο οποίο μνημονεύεται η σκέψη 8 της απόφασης ΕΛΣΟΛ. υπ' αρ. 2014/2020. Αν υφίσταται χάρτης, ο Επίτροπος αναζητεί εντός αυτού τη συγκεκριμένη διαδικασία που έχει υπαχθεί στον έλεγχό του, εκτιμά την πληρότητα της καταγραφής της ελεγχόμενης διαδικασίας, την ορθότητα και πληρότητα των κινδύνων που εντοπίστηκαν και την επάρκεια και λυσιτέλεια των συναφών δικλίδων».

4° Εύρημα: Δεν έχουν συνταχθεί πλήρως, μέχρι τη χορήγηση της παρούσας έκθεσης ελέγχου, τα φύλλα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, στα προβλεπόμενα έντυπα και οι υπολογισμοί παραμένουν σε μη ευχερώς ελέγξιμες καταστάσεις. Επιπρόσθετα δεν έχει ολοκληρωθεί ο έλεγχος μεταγραφής των ακινήτων στο Κτηματολόγιο (Ν.4623/2019, ΦΕΚ 134/Α/09.08.2019) και η δημιουργία ενός επαρκούς περιουσιολογίου με συγκέντρωση των τίτλων κτήσης, αδειών οικοδομής και άλλων εγγράφων που επιβεβαιώνουν την κυριότητα και τα ενδεχόμενα βάρη επί των ακινήτων.

5° Εύρημα: Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 8 του Ν. 4990/2022 οι φορείς του δημόσιου τομέα που απασχολούν από πενήντα (50) υπαλλήλους και άνω, υποχρεούνται να ορίσουν Υπεύθυνο Παραλαβής και Παρακολούθησης Αναφορών (Υ.Π.Π.Α.) σχετικά με παραβιάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος." Κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας διαπιστώθηκε ότι στο Δήμο δεν έχει οριστεί Υ.Π.Π.Α. κατά παράβαση της υποχρέωσής του, που απορρέει από την ως άνω διάταξη. Ως εκ τούτου, συνιστάται να προβείτε άμεσα (εντός της χρήσης 2025) σε ορισμό Υ.Π.Π.Α. προς συμμόρφωση με την προαναφερθείσα νομοθεσία.

Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όλα τα παραπάνω ευρήματα είναι σε αντίθεση με τις υποχρεώσεις του Δήμου Λέρου ως δημόσιου φορέα για «τη χρηστή διοίκηση και συνετή διαχείριση του δημόσιου χρήματος». Η νομολογία απαιτεί διαφάνεια και ειδική αιτιολόγηση στις επιλογές της Διοίκησης (ΣτΕ 1318/2014, 3146/2017, 31/2020). Διαπιστώθηκε η κατ' επανάληψη παραβίαση των προβλεπόμενων διαχειριστικών διαδικασιών.

Πιο συγκεκριμένα διαπιστώνονται πιθανές παραβάσεις ως προς τα κάτωθι:

(1) Η τήρηση της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και ειδικότερα η οικονομικότητα, η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα κατ' εφαρμογή του άρθρου 33 Ν.4270/2014.

(2) Οι απαιτήσεις του Άρθρου 96 (Καταλογισμοί για μη νόμιμες δαπάνες που πληρώθηκαν με τίτλους πληρωμής – αρμόδια όργανα) – Ν.4270/2014. Η καταλογιστική απόφαση πρέπει να διαλαμβάνει στο σώμα της τα πραγματικά περιστατικά που θεμελιώνουν κατά νόμο την αξίωση του δικαιούχου κατά του υπόχρεου, μεταξύ των οποίων τα στοιχεία που δικαιολογούν την ιδιότητα του υπόχρεου ως υπολόγου έναντι του δικαιούχου και τις συγκεκριμένες πράξεις ή παραλείψεις του που συνέβαλαν αιτιωδώς στην πρόκληση του ελλείμματος, διαφορετικά είναι ανατιμολογήτη και ακυρωτέα λόγω παράβασης ουσιώδους τύπου της διαδικασίας (βλ.Ελ.Συν.Ολομ.αποφ.1994/2016, σκ.3.3., 2927, 2926/2015, σκ.3.2., Δευτ.Τμ.2463/2020, σκ.Π.1., VII Τμ.αποφ.478/ 2018, σκ. III., 583/2014, σκ. III.). Επιπλέον από το άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος συνάγεται ότι η αρχή της αναλογικότητας λαμβάνεται υπόψη για την ερμηνεία και εφαρμογή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου και εφαρμόζεται στους κάθε είδους περιορισμούς που μπορεί να επιβληθούν στα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου, όπως είναι και το δικαίωμα στην περιουσία. Επομένως, ο καταλογισμός σε βάρος των δημοσιονομικών υπευθύνων για την αναπλήρωση του προκληθέντος στην οικεία διαχείριση ελλείμματος, ως μέτρο που πλήττει το δικαίωμα στην περιουσία του, δεν συνδέεται αναγκαιώς και αρρήκτως με το ύψος του διαπιστωθέντος ελλείμματος, αλλά υπόκειται στην αρχή της αναλογικότητας. Συνεπώς, για την επιβολή του απαιτείται να τηρείται μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ αφενός του σκοπού δημοσίου συμφέροντος της αποκατάστασης της δημόσιας διαχείρισης και αφετέρου της προστασίας των περιουσιακών δικαιωμάτων του καταλογιζομένου, ώστε να μην υφίσταται δυσανάλογη και υπερβολική επιβάρυνση. Προς τον σκοπό αυτό πρέπει να εξετάζεται αν ο επιβληθείς καταλογισμός τελεί σε εύλογη σχέση αναλογίας με τις κατά τα ανωτέρω κρίσιμες για τον προσδιορισμό του ύψους του παραμέτρου, λαμβάνοντας υπόψη πρόσφορα προς τούτο κριτήρια, όπως είναι η βαρύτητα, οι συνθήκες τέλεσης της δημοσιονομικής παράβασης και οι συνέπειές της, το εύρος της απόκλισης της συμπεριφοράς του υπαιτίου από τη δημοσιονομική νομιμότητα, ο βαθμός υπαιτιότητάς του και η επερχόμενη εξαιτίας του καταλογισμού βλάβη της περιουσίας αυτού (Ελ.Συν. Ολομ.1929/2018, 477, 1824/2019, 2121/2021). Στο πλαίσιο, επομένως, του ανωτέρω ελέγχου τυγχάνει, σε κάθε περίπτωση, ερευνητέο το είδος του ελλείμματος, ήτοι εάν αυτό αντιστοιχεί σε ισόποση πραγματική ζημία του νομικού προσώπου, οπότε ο επιβαλλόμενος εις βάρος του οικείου δημοσιονομικώς υπεύθυνου καταλογισμός έχει χαρακτήρα αμιγώς αποκαταστατικό της ζημίας αυτής ή είναι τυπικό, οφειλόμενο, δηλαδή, μεταξύ άλλων, σε

τυπικές παραλείψεις κατά τη διενέργεια των δημοσίων δαπανών, όπως είναι, πλην άλλων, η μη τήρηση των νομίμων διατυπώσεων για την πραγματοποίηση αυτών(Ελ.Συν.Ολομ.4689, 4314/2013, 1808, 2218/2014).

(3) Οι απαιτήσεις των Άρθρων 142 (Υπεύθυνα Πρόσωπα), 143 (Συνευθυνόμενοι), 144 (Μέτρο ευθύνης), 145 (Καταλογιζόμενο ποσό και καταλογιστική πράξη), 148 (Καταλογισμός λαβόντων) – Ν.4820/2021.

(4) Οι απαιτήσεις του Άρθρου 18, παρ. 1, του Ν.4412/2016: Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό δημοσίων πόρων. *Επειδή, η αρχή της χρηστής διοίκησης, αρχή επιβάλλει στα διοικητικά όργανα να ασκούν τις αρμοδιότητές τους σύμφωνα με το αίσθημα δικαίου που επικρατεί, ώστε κατά την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων να αποφεύγονται οι ανεπιεικείς και απλώς δογματικές ερμηνευτικές εκδοχές και να επιδιώκεται η προσαρμογή των κανόνων δικαίου προς τις επικρατούσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες και απαιτήσεις (Ε. Π. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 1, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, σελ. 96).*

(5) Με βάση τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα στοιχεία και με ρητή επιφύλαξη της τελικής δικαστικής κρίσης, προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις τέλεσης αξιόποινων πράξεων από την προηγούμενη διοίκηση του Δήμου Λέρου, και ειδικότερα: απάτης (άρθρο 386 ΠΚ, Ν. 4619/2019) και παράβασης καθήκοντος (άρθρο 259 ΠΚ), για τα οποία, ως προς τα στοιχεία της απάτης και της συναυτουργίας, βλ. ενδεικτικώς ΑΠ 971/2023 και ΑΠ 465/2023, ενώ για την παράβαση καθήκοντος βλ. Ολομ. ΑΠ 6/2008, ΑΠ 134/2020 και ΑΠ 1026/2021. Περαιτέρω, ελέγχεται η συνδρομή των στοιχείων των αδικημάτων της απιστίας (άρθρο 390 ΠΚ), της υπεξαγωγής εγγράφου (άρθρο 222 ΠΚ), της παρακώλυσης λειτουργίας πληροφοριακού συστήματος (άρθρο 292B ΠΚ), της απιστίας σχετικής με την υπηρεσία (άρθρο 256 ΠΚ), του εγκλήματος της έκθεσης (άρθρο 306 ΠΚ), καθώς και της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση (άρθρο 187 ΠΚ). Οι ανωτέρω πράξεις, εφόσον αποδειχθούν, προσβάλλουν ευθέως την περιουσία και τα συμφέροντα του Δήμου, υπονομεύουν τη νομιμότητα της διοικητικής δράσης και συνιστούν μείζονα θεσμική παρεκτροπή, επιβάλλοντας άμεση και ενδελεχή ποινική διερεύνηση των ευθυνών των οργάνων της προηγούμενης δημοτικής αρχής..

(6) Σύμφωνα με τις διατάξεις (ΕλΣ Ολ. 859, 867/1990, 2161/2006, 3283/2013, 1038, 1808/2014, 5234/2015, 1028/2017 κ.ά.) συνάγεται ότι, αλληλέγγυα με τον υπόλογο, δημοσιολογιστική ευθύνη υπέχει και κάθε συνευθυνόμενο στην πρόκληση του διαχειριστικού ελλείμματος πρόσωπο, όταν αυτό, χωρίς να είναι υπόλογος το ίδιο, συνέβαλε αποφασιστικά και επενήργησε άμεσα στη δημιουργία του διαχειριστικού ελλείμματος. Η κατά τα ανωτέρω αποφασιστική συμβολή και άμεση επενέργεια στην πρόκληση του ελλείμματος, μπορεί, για την ταυτότητα του νομικού λόγου, να προκύπτουν και από την κατάδηλη εκ μέρους του ανωτέρω προσώπου ανοχή παρανόμων

ενεργειών, εφόσον αυτό είχε τη νομική υποχρέωση αποτροπής τους. Στην περίπτωση αυτή η ανοχή του, εξομοιούμενη εν τοις πράγμασι με σιωπηρά συναίνεση, εντάσσεται αιτιωδώς ως άτυπη έγκριση στην αλυσίδα των νομικών ενεργειών παραγωγής πράξεων με δημοσιονομικές συνέπειες.

(7) Διαπιστώθηκε διαχειριστικό έλλειμμα από μη νόμιμες δαπάνες της τάξεως 1.168.379,45 ευρώ. Επιπροσθέτως, ο έλεγχος ανέδειξε την ύπαρξη ενδεχόμενου, (υπό διερεύνηση) πρόσθετου διαχειριστικού ελλείμματος ύψους 3.250.000,00 ευρώ, το οποίο, σε περίπτωση επιβεβαίωσης, θα συνυπολογιστεί στο ανωτέρω διαχειριστικό έλλειμμα. Ως διαχειριστικό έλλειμμα, επομένως, νοείται και κάθε «ανοίξεις» πληρωμή, δηλαδή κάθε πληρωμή που, μεταξύ άλλων, είτε δεν στηρίζεται σε πλήρη και νόμιμα δικαιολογητικά, είτε για την πραγματοποίησή της δεν τηρήθηκαν οι νόμιμες διαδικασίες εκ μέρους του υπολόγου (Ελ.Συν.Ολομ.790/1991, 1053/ 1998, 169/2005, 2342/2009, 2293/2011, 4318/2013, 2218/2014, 2926/2015, 1994/ 2016, 1824/2019 κ.ά.).

- Το ποσό των 1.168.379,45 ευρώ αναλύεται ως εξής:
 - Κατατήσεις δαπανών, ποσού της τάξεως: 274.128,38 ευρώ – Σελίδα 8.
 - «Ενεργειακή Αναβάθμιση – Αυτοματοποίηση Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κοινοχρήστων Χώρων – Εφαρμογές Smart Cities, με Εξοικονόμηση Ενέργειας στο Δήμο Λέρου» - Μη νόμιμη δαπάνη της τάξεως: 764.251,07 ευρώ – Σελίδα 30.
 - «Ενεργειακή Αναβάθμιση – Αντικατάσταση κολόνων οδικού φωτισμού στο Δήμο Λέρου» - Μη νόμιμη δαπάνη της τάξεως: 130.000 ευρώ – Σελίδα 35.
- Το ποσό των 3.250.000,00 ευρώ αναλύεται ως εξής:
 - Διαγραφή εισερχόμενων μηνυμάτων από κεντρικό ηλεκτρονικό ταχυδρομείο του Δήμου, ποσού της τάξεως: 3.250.000,00 ευρώ (2.250.000 ευρώ + 1.000.000 ευρώ) – Σελίδα 39.

Συστήνουμε στη παρούσα Διοίκηση του Δήμου Λέρου :

1. διενέργεια άμεσου ελέγχου για την εξακρίβωση διάπραξης πιθανών αδικημάτων και την άσκηση ή μη ποινικής δίωξης, κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας (ΓνΝΣΚ 64/2017).
2. κοινοποίηση της παρούσας Έκθεσης Ελέγχου στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας (αρμοδιότητες άρθρου 82 ν.4622/2019), στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου (εποπτεία ΟΤΑ/πειθαρχικά κατά ν.3852/2010) καθώς και στο Ελεγκτικό Συνέδριο με σκοπό τον ενδεχόμενο καταλογισμό μη νόμιμων δαπανών στα υπεύθυνα πρόσωπα (Βλ. ΕΑΔ – αποστολή/αρμοδιότητες, καθώς και τη δυνατότητα καταλογισμού/αναθεώρησης από το Ελεγκτικό Συνέδριο (ενδεικτικά ΕλΣυν 1334/2023) και τον οδηγό καταλογιστικής διαδικασίας (άρθρο 16 ν.3492/2006)) καθώς και στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

3. εξέταση πιθανών πειθαρχικών αδικημάτων από πρώην αιρετούς (από τον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου πειθαρχικού συμβουλίου (ΣτΕ Γ' 7μ. 72/2022, ενημ. πλαίσιο ΥΠΕΣ για πειθαρχική ευθύνη αιρετών).
4. διενέργεια έγκαιρου διαχειριστικού ελέγχου στα Νομικά Πρόσωπα (Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Λέρου, Σχολικές Επιτροπές Δήμου Λέρου και Δημοτικό Οργανισμό Παιδικών Σταθμών – Αθλητισμού – Πολιτισμού Δήμου Λέρου) του Δήμου Λέρου, από Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή, για την περίοδο 01-09-2019 έως 31-12-2023, λόγω σοβαρών ενδείξεων μη συνετής διαχείρισης του δημόσιου χρήματος από την απερχόμενη διοίκηση του Δήμου Λέρου, ως εποπτεύοντος φορέα των ανωτέρω νομικών προσώπων.

Η Απόφαση 2014/2020 της Ολομέλειας Ελεγκτικού Συνεδρίου αναφέρει τα εξής: Ο Δήμαρχος ορίζεται ως προϊστάμενος των υπηρεσιών και υπαλλήλων του Δήμου, αναλαμβάνοντας την εξ αυτού επαγόμενη δημοσίου δικαίου υποχρέωση να διασφαλίζει τη σύννομη λειτουργία των διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών του, και, συναφώς, την κατά τον νόμο και τον προϋπολογισμό διάθεση των οικείων πιστώσεων και την τήρηση της νόμιμης διαχειριστικής διαδικασίας κατά την εκτέλεση των δαπανών. Εκ της υποχρέωσης του αυτής οφείλει να μεριμνά για τη συμμόρφωση των υπηρεσιών και υπαλλήλων του Δήμου προς τις απορρέουσες από τη νομοθεσία υποχρεώσεις τους, ιδίως δε στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται η κατ' επανάληψη παραβίαση ή καταστρατήγηση των προβλεπόμενων διαχειριστικών διαδικασιών.

Με βάση την Απόφαση 2014/2020 της Ολομέλειας Ελεγκτικού Συνεδρίου, προκύπτει ο τωρινός Δήμαρχος Λέρου έπραξε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες με σκοπό τη χρηστή διοίκηση και συνετή διαχείριση του δημόσιου χρήματος.

Alternative Audit
Λ. Ηρακλείου 388, Τ.Κ.: 14122
Ν. Ηράκλειο Αττικής
Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ.: 203

Αθήνα, 01 Σεπτεμβρίου 2025
Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Θεοφανόπουλος Διονύσιος
Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ.: 68321

Θέλουμε στο σημείο αυτό να ευχαριστήσουμε τη παρούσα Διοίκηση καθώς και το υφιστάμενο προσωπικό για την πολύτιμη βοήθεια που μας προσέφεραν για τη διενέργεια του ειδικού ελέγχου από 01-09-2019 έως 31-12-2024 στο Δήμο Λέρου.

Είμαστε πρόθυμοι να παράσχουμε οποιαδήποτε συμπληρωματική πληροφορία και επεξήγηση στα θέματα που αναφέρονται στη παρούσα Έκθεση.